25-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1942
МАРТ
17
ЫТЛАРИКУН
63(6088) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН, ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН ХАÇАЧĔ.

ЮЛАШКИ СЕХЕТРЕ

Кăнтăр-Хĕвеланăç тата Кăнтăр фрончĕсенчи войскăсен хăшпĕр чаçĕсем 1942 çулти мартăн 7-мĕшпе мартăн 12-мĕш хушшинче тытса илнĕ трофейăсем

Кăнтăр-Хĕвеланăç тата Кăнтăр фрончĕсенчи войскăсен наступлени туса пыракан хăшпĕр чаçĕсем мартăн 7-мĕшпе мартăн 12-мĕш хушшинче противникран çакăн пек трофейăсем ТЫТСА ИЛНĔ: орудисем—129, минометсем—113, пулеметсем—394, автоматсем—173, винтовкăсем—1485, пистолетсем—127, танксене хирĕç пемелли хĕçпăшалсем—22, снарядсем—20.000, винтовка патронĕсем—3 миллион ытла, ручной гранатăсем—4.000, минăсем—22.500 тата минăсем хунă 115 ещĕк, танксем—2, радиостанцисем—27, телефон аппарачĕсем—53, телефон кабелĕ—121 километр, танксене хирĕç тата пехотăна хирĕç лартмалли минăсем—25 штабель, боеприпассен склачĕсем—19, çар хатĕрĕсен склачĕсем—12, продовольстви склачĕсем—14.

Нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсене 539 çынна тыткăна илнĕ.

Çав вăхăт хушшинчех нимĕçсенне ПĔТЕРСЕ ТĂКНĂ: танксем—49, орудисем—58, пулеметсем—142, минометсем—60, боеприпассен склачĕсем—2, боеприпассем тиенĕ лавсем—320, автомашинăсем—370, горючи тултарнă цистернăсем—1, пуллăх чугунçул çинчи вагонсем—15, ДЗОТ-сем—43.

Мартăн 7-мĕшпе мартăн 12-мĕш хушшинче Кăнтăр-Хĕвеланăç тата Кăнтăр фрончĕсенчи пирĕн войскăсем наступлени туса пыракан районра нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсем 10.000 çынна яхăн вилсе пĕтнĕ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Мартăн 14-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Мартăн 14-мĕшĕнче фронтра пĕлтерӳллĕ улшăнусем те пулман.

Мартăн 13-мĕшĕнче нимĕçсен 23 самолетне пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 11 самолет пĕтнĕ.

* * *

Мартăн 13-мĕшĕнче пирĕн çарсем [illegible] 2 танкне, 2 бронемашинине, 38 орудине, зенитный пулеметсен 8 точкине, войскăсемпе груссем турттарса пыракан 90 автомашинине, боеприпассем тиенĕ 85 лавне, горючи тултарнă автоцистернăсене пĕтерсе тăкнă тата [illegible], артиллерийăн 4 батарейне [illegible] 6 батарейне тупăпа [illegible].

* * *

[illegible] противникăн [illegible] нимĕçсен [illegible]

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнчи участоксенчен [illegible] 3 хут контратака тума хăтланнă. [illegible] нимĕçсен [illegible].

Красноармеец П. Д. Долгов [illegible].

Курск облаçĕнчи районсенчен пĕринче [illegible] М. юлташ командир [illegible].

Мартăн 15-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ

Мартăн 15-мĕшĕ ирхине тĕнĕ чух фронтра пĕлтерӳллĕ улшăнусем те пулман.

* * *

Кăнтăр-Хĕвеланăç фронтĕн участокĕсенчен пĕринче [illegible] нимĕçсен [illegible].

[illegible]

Кутузин юлташ командир пулса тăракан [illegible].

Кăнтăр фронтĕн участокĕсенчен пĕринче [illegible].

[illegible]

* * *

Нимĕçсен 513-мĕш тата 524-мĕш пехотный полкĕсенчи салтаксем 9 çын [illegible] пирĕн тыткăна парăннă. [illegible] «Çак кунсенче пирĕн [illegible]» Сталинăн приказне [illegible].

* * *

Пирĕн войскăсен аллине Хĕвеланăç [illegible] Гансен [illegible] Германи [illegible].

* * *

Греци патриочĕсем эрнере тата [illegible].

* * *

Смоленск облаçĕнчи [illegible] партизансем [illegible] 79 гитлеровеца [illegible].

* * *

Нимĕçсен 17-мĕш пехотный дивизийĕн 55-мĕш полкĕн [illegible].

* * *

[illegible]

Вĕçĕ 4-мĕш страницăра

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕн

Колхозсемпе совхозсенче çамрăк выльăхсене сыхласа усрамалли тата выльăх-чĕрлĕх хисепне ӳстермелли мерăсем çинчен

Çĕршыв тата пурнăçлан ытла Хĕрлĕ Çар выльăх-чĕрлĕх продукчĕсене нумай ытларах ыйтнине шута илсе, çавăн пекех тата облаçсемпе республикăсен пĕр пайне нимĕç захватчикĕсем вăхăтлăха оккупациленĕ пирки выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре пулнă çухатăва витме кирлине шута илсе, 1942 çулта выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ уйрăмăнах пысăк вырăна хурса хаклаççĕ.

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ çакна палăртаççĕ: выльăх-чĕрлĕх ĕрчетессине çĕклес, выльăх апачĕн базине лайăхлатас тĕлĕшпе чылай ĕçсем тунине пула, 1941 çулта колхозсемпе совхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç выльăхсен пур пĕрлĕ продукцийĕсем тĕлĕшпе те малалла ӳсся пычĕ. 1941 çулта колхозсенчи мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ 1,3 процент чухлĕ ӳсрĕ, вăл шутран ĕнесем еннĕпе 8 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 12,9 процент, сыснасен хисепĕ 2,3 процент ӳсрĕ.

Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре çаксем уйрăмах пысăк çитĕнӳсем турĕç: Туркмен ССР, унти колхозсенче 1941 çулта мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ — 24,1 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ — 21,7 процент ӳснĕ; Киргиз ССР, унта мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ — 25 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 28,9 процент чухлĕ ӳснĕ; Чăваш АССР, унта мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ—21,2 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 28,7 процент чухлĕ ӳснĕ; Киров облаçĕ, унта мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ — 28,8 процент, сыснасен хисепĕ — 10,3 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 31,8 процент чухлĕ ӳснĕ; Хабаровск крайĕ, унта мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ—13,7 процент, сыснасен хисепĕ—23,7 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 29,6 процент чухлĕ ӳснĕ.

Колхозсемпе совхозсем 1941 çулта выльăх апачĕн базине лайăхлатрĕç, шултра апатсем нумайрах пухрĕç, 1940 çулхипе танлаштарсан 67 процент ытларах силос туса хатĕрлерĕç.

Çак вăхăтрах чылай облаçсем, крайсем тата республикăсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçре халиччене юлса пыраççĕ-ха. Çапла, Челябинск облаçĕнчи колхозсенче 1941 çулта мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ—15,6 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ — 27,5 процент, сыснасен хисепĕ 3,8 процент чухлĕ чакнă; начар пăхса усранине пула, 1941 çулти пĕрремĕш çурçулта пăрусем—29 процент, путексем—50,1 процент, сысна çурисем 29,5 процент чухлĕ вилсе пĕтнĕ.

Новосибирск облаçĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ—16,1 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ—10,7 процент, сыснасен хисепĕ 4,6 процент чухлĕ чакнă, пăрусем — 21,6 процент, путексем—39,1 процент, сысна çурисем 21 процент чухлĕ вилсе пĕтнĕ.

Алтай крайĕнчи колхозсенче мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ—14,3 процент, сурăхсемпе качакасен хисепĕ 5,1 процент чухлĕ чакнă, пăрусем — 28,2 процент, путексем — 29,7 процент тата сысна çурисем 28,7 процент чухлĕ вилсе пĕтнĕ.

Выльăхсен шутне ӳстерес тĕлĕшре çамрăк выльăхсемпе начар усă курни халиччене выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçри пысăк çитменлĕх пулса юлать-ха. Çапла, 1940 çулта колхозсенче илнĕ мĕнпур çамрăк пăрусен 61 процентĕ тата путексен 57 процентĕ кăна выльăх-чĕрлĕх хисепне йышлатас ĕçе кайнă, ытти çамрăк выльăхсене вара салатса, пусса пĕтернĕ е вĕсене начар пăхнă пирки вĕсем вилсе пĕтнĕ, çав вăхăтрах çамрăк выльăхсен чылай пысăк пайĕ выльăх-чĕрлĕх хисепне ӳстерес ĕçе кайма пултарнă.

Партипе совет органĕсене СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ выльăх-чĕрлĕхсен хисепне чылаях ӳстерес ĕçе мĕнле пулсан та пурнăçа кĕртме хушнă, çавăнпа та колхозсемпе совхозсенчи, çавăн пекех тата колхозниксен, рабочисен тата служащисен хăйсен килĕнчи çамрăк выльăхсене пĕтĕмĕшпех сыхласа хăвармалла, колхозсенче выльăх-чĕрлĕхе салатса ярассине пĕтерсе лартмалла, ама выльăх-чĕрлĕхсем чупитармасăр тата хĕсĕр юлни пулмалла мар тумалла, выльăх апатне кирлĕ чухлех пухса хатĕрлемелле тата выльăхсене тăрантармалли çаранлă вырăнсемпе май пур таран усă курмалла; Казах, Киргиз ССР-сенче, Калмык, Дагестан, Çурçĕр Осетин, Чечен-Ингуш АССР-сенче, Орджоникидзе крайĕнче тата Союзăн сăрт-туллă тата çеçен-хирлĕ ытти районĕсенче те çуллахипе хĕллехи талккăрсенче выльăх-чĕрлĕхе кĕтӳре хăваласа çӳресе ĕрчетессине анлăн организацилемелле.

Колхозсемпе совхозсенче 1942 çулта выльăх-чĕрлĕхсен хисепне ӳстерес тата çамрăк выльăхсене пĕтĕмпех сыхласа усрас шутпа, СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ çапла йышăннă:

I. Мăйракаллă шултра выльăхсем енĕпе

1. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне колхозсенчи мăйракаллă шултра выльăхсен хисепне, 1942 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне 13.361 пин пуç пулни вырăнне, 16.935 пин пуçа çитермелле тăвас, вăл шутран ĕнесен хисепĕ 4.820 пин пуçа çитмелле; 1942 çулта колхозниксен килĕсенче мăйракаллă çамрăк выльăхсене 5.867 пин пуç чухлĕ çитĕнтерсе ӳстермелле тăвас, çак шута колхозсене фермăсем валли сутакан тата ĕнесĕр колхозниксене сутакан çамрăк выльăхсем те кĕреççĕ. Ку тĕлĕшпе облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек план палăртса хурас:

	Колхозсенче: мăйракаллă шултра выльăхсем 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне (пиншер пуçпа)	Колхозниксен килĕсенче: вăл шутра ĕнесем (пиншер пуçпа)	Колхозниксен килĕсенче: 1942 çулта çамрăк выльăхсем ӳстермелле (пиншер пуç)
Алтай крайĕ	750,0	275,0	180,0
Архангельск облаçĕ	250,0	110,0	59,0
Башкир АССР	450,0	145,0	217,0
Бурят-Монгол АССР	345,0	110,0	43,0
Вологда облаçĕ	464,0	200,0	121,0
Воронеж облаçĕ	250,0	60,0	204,0
Горький облаçĕ	310,0	100,0	160,0
Дагестан АССР	280,0	48,0	100,0
Иваново облаçĕ	190,0	80,0	114,0
Иркутск облаçĕ	242,0	60,0	69,0
Кабардин-Балкар АССР	110,0	30,0	25,0
Калмык АССР	110,0	30,0	27,0
Киров облаçĕ	450,0	145,0	190,0
Коми АССР	105,0	40,0	21,0
Краснодар крайĕ	540,0	145,0	182,0
Красноярск крайĕ	360,0	125,0	118,0
Куйбышев облаçĕ	360,0	80,0	144,0
Мари АССР	70,0	22,0	41,0
Молотов облаçĕ	880,0	135,0	122,0
Мордва АССР	80,0	20,0	61,0
Новосибирск облаçĕ	760,0	280,0	195,0
Омск облаçĕ	736,0	230,0	179,0
Орджоникидзе крайĕ	480,0	130,0	126,0
Пенза облаçĕ	155,0	30,0	104,0
Приморье крайĕ	75,0	24,0	15,0
Саратов облаçĕ	310,0	70,0	98,0
Свердлов облаçĕ	285,0	100,0	80,0
Çурçĕр Осетин АССР	28,0	7,0	19,0
Сталинград облаçĕ	530,0	120,0	125,0
Тамбов облаçĕ	175,0	35,0	108,0
Тутар АССР	250,0	70,0	173,0
Удмурт АССР	180,0	52,0	89,0
Хабаровск крайĕ	80,0	30,0	21,0
Челябинск облаçĕ	480,0	160,0	143,0
Чечен-Ингуш АССР	40,0	13,0	68,0
Чита облаçĕ	280,0	90,0	43,0
Чкалов облаçĕ	270,0	100,0	102,0
Чăваш АССР	80,0	25,0	58,0
Якут АССР	190,0	55,0	80,0
Ярославль облаçĕ	320,0	120,0	120,0
Азербайджан ССР	700,0	145,0	261,0
Грузин ССР	640,0	90,0	337,0
Армян ССР	340,0	66,0	117,0
Туркмен ССР	110,0	23,0	53,0
Узбек ССР	65,0	120,0	365,0
Таджик ССР	175,0	45,0	112,0
Казах ССР	2.050,0	545,0	363,0
Киргиз ССР	270,0	65,0	97,0

2. 1943 çулта январĕн 1-мĕш тĕлне мăйракаллă шултра выльăхсен пĕтĕм хисепĕ çакăн чухлĕ пулмалла тăвас:

Наркомсовхозăн совхозĕсенче	1.815 пин пуç,	
Вăл шутра ĕнесем	645	» »
Наркомпищепромăн совхозĕсенче	72	» »
Вăл шутра ĕнесем	25	» »
Наркоммясомолпромăн совхозĕсенче	1.831	» »
Вăл шутра ĕнесем	8,14	» »

Çак цифрăсене Союзлă республикăсем тăрăх çакăн пек валеçсе парас (пиншер пуçпа):

	Наркомсовхоз: шултра выльăхсем пĕтĕмпе	Наркомсовхоз: вăл шутра ĕнесем	Наркомпищепром: шултра выльăхсем пĕтĕмпе	Наркомпищепром: вăл шутра ĕнесем	Наркоммясомолпром: шултра выльăхсем пĕтĕмпе	Наркоммясомолпром: вăл шутра ĕнесем
РСФСР	1.268,07	470,72	64,45	22,83	10,3	5,22
Азербайджан ССР	5,30	2,20	0,78	0,23	—	—
Грузин ССР	1,60	0,59	0,06	0,20	0,06	0,02
Армян ССР	1,10	0,52	0,60	0,17	—	—
Туркмен ССР	0,14	0,05	0,50	0,19	—	—
Узбек ССР	13,04	5,00	0,40	0,09	—	—
Таджик ССР	1,50	0,45	0,16	0,05	—	—
Казах ССР	490,00	155,00	3,18	0,97	7,95	2,9
Киргиз ССР	34,35	10,47	0,97	0,25	—	—

3. 1942 çулта колхозсенчи выльăх-чĕрлĕхсен фермисене комплектлама мăйракаллă çамрăк выльăхсене малтанах контрактациленĕ колхозниксенчен, рабочисенчен тата служащисенчен сутăн илессин планне 2.300 пин пуç чухлĕ палăртса хурас, çак цифрăна облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çапла валеçсе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	80,0
Архангельск облаçĕ	15,0
Башкир АССР	80,0
Бурят-Монгол АССР	20,0
Вологда облаçĕ	15,0
Воронеж облаçĕ	100,0
Горький облаçĕ	50,0
Дагестан АССР	45,0
Иваново облаçĕ	50,0
Иркутск облаçĕ	40,0
Кабардин-Балкар АССР	12,0
Калмык АССР	18,0
Киров облаçĕ	95,0
Коми АССР	3,0
Краснодар крайĕ	100,0
Красноярск крайĕ	70,0
Куйбышев облаçĕ	70,0
Мари АССР	15,0
Молотов облаçĕ	50,0
Мордва АССР	20,0
Новосибирск облаçĕ	120,0
Омск облаçĕ	110,0
Орджоникидзе крайĕ	40,0
Пенза облаçĕ	40,0
Приморье крайĕ	10,0
Саратов облаçĕ	50,0
Свердловск облаçĕ	30,0
Çурçĕр Осетин АССР	4,0
Сталинград облаçĕ	50,0
Тамбов облаçĕ	45,0
Тутар АССР	65,0
Удмурт АССР	30,0
Хабаровск крайĕ	6,0
Челябинск облаçĕ	80,0
Чечен-Ингуш АССР	10,0
Чита облаçĕ	20,0
Чкалов облаçĕ	40,0
Чăваш АССР	25,0
Якут АССР	10,0
Ярославль облаçĕ	60,0
Азербайджан ССР	45,0
Грузин ССР	40,0
Армян ССР	50,0
Туркмен ССР	15,0
Узбек ССР	100,0
Таджик ССР	30,0
Казах ССР	200,0
Киргиз ССР	30,0

4. Выльăх-чĕрлĕхсен хисепĕ хăвăрт ӳсмелле тăвас тата колхозсемпе колхозниксем общественнăй выльăх-чĕрлĕхрен илекен тупăша ӳстерес шутпа, колхозсене мăйракаллă шултра выльăхсен пĕр çула çитмен çамрăк выльăхĕсене пусмасăр тата сутмасăр тăма хушас, уççăнах брак пулса тăракан çамрăк выльăхсене кăна, вĕсене районсенчи пайĕн ветеринарипе зоотехника работникĕсем бракланă хыççăн, пусма е сутма юрать.

5. Колхозниксене мăйракаллă шултра выльăхсен пĕр çула çитмен çамрăк выльăхĕсене сутмасăр тăма сĕнес, вăл выльăхсене колхоза тата ĕнесĕр колхозниксене сутнисĕр, çавăн пекех тата нумайрах вăхăт иртнĕ хыççăн хăйсем валли аш-какай пуçа пусмаллăн сыхласа хăвармалла.

6. Колхозсенчи общественнăй выльăх-чĕрлĕхе салатса ярассине пĕтерес шутпа, çакăн пек йĕрке тăвас: ӳсе çитнĕ выльăхсене пусас тата сутас ĕçе вăрçă вăхăтĕнче райçĕрĕç пайĕ ирĕк панă хыççăн çеç тума юрать, вĕсене ирĕксĕрех пусма лекнĕ чухне çеç райçĕрĕç пайĕн килĕшĕвĕсĕр пусма пулать.

7. Çакăн пек йĕрке тăвас: мăйракаллă шултра выльăхсен колхоз валли 6 уйăхран пуçласа пĕр çула çитиччен ӳстерсе панă кашни çамрăк выльăхĕшĕн колхозникe, çавăн пекех тата ялла вырăнсемпе хуласенче пурăнакан рабочисемпе служащисене те государствăн хатĕрлев хакĕсем тăрăх укçа тӳлеççĕ тата, унсăр пуçне, пĕрлешӳллĕ пуху йышăннă тăрăх, çамрăк выльăх сутакан хуçалăха аш-какай поставки тăрăх панă обязательствăна пурнăçа кĕртессине колхоз хăй çине илме пултарать, анчах та çав обязательствăн хисепĕ колхозникĕн килĕ валли çулталăклăх панă поставка норминчен ытла пулмалла мар. Çамрăк выльăх сутакан хуçалăха укçа тӳленисĕр пуçне, сутакан çамрăк выльăхăн пахалăхне шута илсе, колхоз фондĕнчен кашни выльăхшăн çур центнертан пуçласа пĕр центнера çити тĕштырă е 5 центнертан пуçласа 10 центнера çити шултра апатсем пама пултараççĕ.

8. Колхозсемпе колхозниксен килĕсенче ĕнесене искусственнăй майпа пĕтĕлентерес плана, 1941 çулта пĕтĕлентернĕ 789 пин пуç вырăнне, 1.365 пин пуç чухлĕ палăртса çирĕплетес. Çак цифрăна облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек валеçсе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	56,0
Архангельск облаçĕ	17,0
Башкир АССР	40,0
Бурят-Монгол АССР	60,0
Вологда облаçĕ	60,0
Воронеж облаçĕ	70,0
Горький облаçĕ	30,0
Дагестан АССР	60,0
Иваново облаçĕ	15,0
Иркутск облаçĕ	10,0
Кабардин-Балкар АССР	16,0
Калмык АССР	6,0
Киров облаçĕ	18,0
Коми АССР	1,0
Краснодар крайĕ	60,0
Красноярск крайĕ	31,0
Куйбышев облаçĕ	22,0
Мари АССР	2,0
Молотов облаçĕ	20,0
Мордва АССР	5,0
Новосибирск облаçĕ	60,0
Омск облаçĕ	57,0
Орджоникидзе крайĕ	60,0
Пенза облаçĕ	17,0
Саратов облаçĕ	21,0
Свердловск облаçĕ	54,0
Çурçĕр Осетин АССР	2,0
Сталинград облаçĕ	14,0
Тамбов облаçĕ	15,0
Тутар АССР	42,0
Удмурт АССР	9,0
Хабаровск крайĕ	3,0
Челябинск облаçĕ	50,0
Чечен-Ингуш АССР	2,0
Чита облаçĕ	16,0
Чкалов облаçĕ	25,0
Чăваш АССР	16,0
Якут АССР	1,0
Ярославль облаçĕ	15,0
Азербайджан ССР	14,0
Грузин ССР	13,0
Армян ССР	19,0
Узбек ССР	24,0
Таджик ССР	8,0
Казах ССР	100,0
Киргиз ССР	75,0

9. СССР Наркомсовхозĕн совхозĕсенче ĕнесене искусственнăй майпа пĕтĕлентерес плана, 1941 çулта пĕтĕлентернĕ 102 пин пуç вырăнне, 300 пин пуçран кая мар пĕтĕлентермелле туса палăртса хăварас.

10. Мăйракаллă шултра выльăхсене искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсенче ĕçлекен колхозниксене (республика бюджетĕнчен) тата совхозсен рабочийĕсене, искусственнăй майпа пĕтĕлентермелли плана пурнăçа кĕртнине тата ĕнесем мĕн чухлĕ пăрулаланине шута илсе, 1942 çултан пуçласа çакăн чухлĕ хисеппе премисем памалла тăвас:

Искусственнăй майпа пĕтĕлентернĕ ĕнесем пăруланин процентĕ	Пăруланă кашни ĕнешĕн тӳлемелле: пĕтĕлентерекен техника	Пăруланă кашни ĕнешĕн тӳлемелле: скотнике
90 процентран пуçласа 95 процента çити	1 тенкĕ	50 пус
95 процентран ытларах пулсан	3 т. 50 пус	1 т. 60 пус

(Малалли 2-мĕш страницăра)

СССР СОВНАРКОМĔПЕ ВКП(б) ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТĔНЧЕ

Колхозсемпе совхозсенче çамрăк выльăхсене сыхласа усрамалли тата выльăх-чĕрлĕх хисепне ӳстермелли мерăсем çинчен

(МАЛАЛЛИ)

11. Резина промышленноçĕн Наркоматне, Наркомхимпрома, СССР Наркомздравне, РСФСР Вырăнти промышленность Наркоматне, СССР Наркомземĕпе СССР Наркомсовхозĕ панă заказсем тăрăх, искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсем валли кирлĕ оборудованисене туса кăларассине журнаçа кĕртме хушас, лашасемпе майракаллă шултра выльăхсене искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсем валли кирлĕ оборудованине 1942 çулти апрелĕнчен кая юлмасăр, сурăхсене искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсем валли кирлĕ оборудованисене 1942 çулти август уйăхĕнчен кая юлмасăр тиесе ямалла.

II. Сурăхсемпе качакасем ĕрчетес енĕпе

12. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне сурăхсемпе качакасен хисепне, 1942 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне 39.167 пин пуç пулнă вырăнне, 50.260 пин пуçа çитермелле тăвас; сурăхсемпе качакасен путеккисене 1942 çулта колхозниксен килĕсенче 6.750 пин пуçа çитерес, çак шута колхозсен сурăх фермисене комплектлама колхозсене сутакан путеккисем те кĕреççĕ. Çак цифрăна облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Колхозсенче: сурăхсемпе качакасем 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне (пиншер пуçпа)	Колхозниксен килĕсенче: 1942 çулта сурăхсемпе качакасен путеккисене ӳстермелле (пиншер пуçпа)
Алтай крайĕ	2.250,0	240,0
Архангельск облаçĕ	107,0	50,0
Башкир АССР	1.240,0	350,0
Бурят-Монгол АССР	760,0	20,0
Вологда облаçĕ	300,0	100,0
Воронеж облаçĕ	740,0	250,0
Горький облаçĕ	290,0	180,0
Дагестан АССР	2.175,0	130,0
Иваново облаçĕ	250,0	125,0
Иркутск облаçĕ	270,0	40,0
Кабардин-Балкар АССР	519,5	6,0
Калмык АССР	1.450,0	30,0
Киров облаçĕ	390,0	220,0
Коми АССР	50,0	20,0
Краснодар крайĕ	1.030,0	54,0
Красноярск крайĕ	1.300,0	145,0
Куйбышев облаçĕ	850,0	270,0
Мари АССР	90,0	75,0
Молотов облаçĕ	360,0	125,0
Мордва АССР	206,0	110,0
Новосибирск облаçĕ	1.280,0	300,0
Омск облаçĕ	1.150,0	240,0
Орджоникидзе крайĕ	3.440,0	115,0
Пенза облаçĕ	300,0	160,0
Приморье крайĕ	46,0	2,5
Саратов облаçĕ	800,0	150,0
Свердловск облаçĕ	280,0	75,0
Çурçĕр Осетин АССР	160,0	7,5
Сталинград облаçĕ	1.800,0	145,0
Тамбов облаçĕ	300,0	180,0
Тутар АССР	660,0	350,0
Удмурт АССР	220,0	150,0
Хабаровск крайĕ	39,0	5,0
Челябинск облаçĕ	1.000,0	180,0
Чечен-Ингуш АССР	149,0	50,0
Чита облаçĕ	1.085,0	20,0
Чкалов облаçĕ	1.036,0	145,0
Чăваш АССР	120,0	140,0
Якут АССР	3,5	—
Ярославль облаçĕ	400,0	80,0
Азербайджан ССР	2.034,0	300,0
Грузин ССР	1.300,0	210,0
Армян ССР	960,0	150,0
Туркмен ССР	1.840,0	150,0
Узбек ССР	4.070,0	370,0
Таджик ССР	950,0	125,0
Казах ССР	8.000,0	300,0
Киргиз ССР	2.300,0	110,0

13. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне сурăхсемпе качакасен пĕтĕм хисепĕ çакăн чухлĕ пулмалла тăвас:

Наркомсовхозăн совхозĕсенче — 4.500 пин пуç, Наркомпищепром совхозĕсенче — 84 пин пуç, Наркоммясомолпром совхозĕсенче — 6,3 пин пуç, Наркомвнешторг совхозĕсенче — 1.615 пин пуç пулмалла. Çак цифрăсене союзлă республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Пиншер пуç: Наркомсовхоз	Наркомпищепром	Наркоммясомолпром
РСФСР	2.735,0	48,25	2,80
Азербайджан	94,00	8,13	
Грузин ССР	45,00	5,33	
Армян ССР	9,00	4,64	
Туркмен ССР	9,00	9,33	
Узбек ССР	55,00	4,22	
Таджик ССР	43,00	1,39	
Казах ССР	1.180,00	6,31	3,50
Киргиз ССР	330,00	1,50	

14. 1942 çулта колхозсен сурăх фермисене комплектлама сурăхсемпе качакасене колхозниксенчен, рабочисенчен тата служащисенчен сутăн илес плана 2.300 пин чухлĕ хисепне палăртса хурас. Çак цифрăна облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	100,0
Архангельск облаçĕ	15,0
Башкир АССР	120,0
Бурят-Монгол АССР	10,0
Вологда облаçĕ	25,0
Воронеж облаçĕ	200,0
Горький облаçĕ	40,0
Дагестан АССР	15,0
Иваново облаçĕ	45,0
Иркутск облаçĕ	15,0
Калмык АССР	10,0
Киров облаçĕ	50,0
Коми АССР	5,0
Краснодар крайĕ	30,0
Красноярск крайĕ	70,0
Куйбышев облаçĕ	80,0
Мари АССР	20,0
Молотов облаçĕ	50,0
Мордва АССР	30,0
Новосибирск облаçĕ	120,0
Омск облаçĕ	120,0
Орджоникидзе крайĕ	20,0
Пенза облаçĕ	50,0
Приморье крайĕ	1,0
Саратов облаçĕ	50,0
Свердловск облаçĕ	10,0
Сталинград облаçĕ	50,0
Çурçĕр Осетин АССР	3,0
Тамбов облаçĕ	50,0
Тутар АССР	100,0
Удмурт АССР	29,0
Хабаровск крайĕ	2,0
Челябинск облаçĕ	60,0
Чечен-Ингуш АССР	5,0
Чита облаçĕ	5,0
Чкалов облаçĕ	60,0
Чăваш АССР	30,0
Ярославль облаçĕ	30,0
Азербайджан ССР	50,0
Грузин ССР	50,0
Армян ССР	40,0
Туркмен ССР	50,0
Узбек ССР	150,0
Таджик ССР	35,0
Казах ССР	150,0
Киргиз ССР	50,0

15. Çакăн пек йĕрке тăвас: сурăх фермине комплектлама колхоза сутнă 5 уйăхран иртнĕ кашни сурăхшăн е качакашăн колхознике, çавăн пекех тата яллă вырăнсемпе хуласенче пурăнакан рабочие, служащие выльăхăн чĕрĕ чухнехи йывăрăшне шута илсе государствăн хатĕрлев хакĕсемпе тӳлеççĕ тата, укçан тӳлени çумне хушса, сутнă выльăхсен пахалăхне шута илсе, колхозăн пĕрлешӳллĕ пухăвĕ йышăннă тăрăх, 10 килограмран пуçласа 15 килограма çити тĕштырă е кашни выльăхшăн çур центнертан пуçласа 1,5 центнера çити хисепне шултра апатсем колхоз фончĕнчен тӳлеççĕ.

16. СССР Наркомсовхозне 1942 çул хушшинче тĕштырă тата сĕт-çупа аш-какай совхозĕсенче сурăх фермисем организацилеме хушас, правило пекех, вăл фермăсенче выльăхсен хисепĕ çирĕппĕн тытăнса тăмалла, кашни совхозрах çав выльăхсен хисепĕ 800—1000 пуçран кая мар пулмалла.

17. Колхозсене пĕр çултан çамрăкрах такасене аш-какай тума пусмасăр тăма сĕнес, вĕсене, ытларах аш-какай тата çăм илес тесе, икĕ-виçĕ çула çитиччен тытса усрамалла; ку шута кĕрĕк тума ĕрчетекен сурăхсем кĕмеççĕ.

18. Колхозсенче тата колхозниксен килĕсенче 1942 çулта сурăхсемпе качакасене искусственнăй майпа пĕтĕлентерес плана, 1941 çулта пĕтĕлентернĕ 5.798 пин пуç вырăнне, 15 миллион пуçран кая мар пулмалла туса палăртса хурас. Çак цифрăна облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çапла валеççе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	650,0
Архангельск облаçĕ	4,0
Башкир АССР	250,0
Бурят-Монгол АССР	80,0
Вологда облаçĕ	6,0
Воронеж облаçĕ	580,0
Горький облаçĕ	40,0
Дагестан АССР	800,0
Иваново облаçĕ	8,0
Иркутск облаçĕ	25,0
Кабардин-Балкар АССР	180,0
Калмык АССР	500,0
Киров облаçĕ	12,0
Краснодар крайĕ	561,0
Красноярск крайĕ	490,0
Куйбышев облаçĕ	380,0
Мари АССР	6,0
Молотов облаçĕ	5,0
Мордва АССР	80,0
Новосибирск облаçĕ	270,0
Омск облаçĕ	320,0
Орджоникидзе крайĕ	1.500,0
Пенза облаçĕ	110,0
Саратов облаçĕ	310,0
Свердловск облаçĕ	6,0
Çурçĕр Осетин АССР	63,0
Сталинград облаçĕ	730,0
Тамбов облаçĕ	170,0
Тутар АССР	320,0
Удмурт АССР	17,0
Чăваш АССР	60,0
Челябинск облаçĕ	400,0
Чечен-Ингуш АССР	37,0
Чита облаçĕ	240,0
Чкалов облаçĕ	500,0
Ярославль облаçĕ	30,0
Азербайджан ССР	550,0
Грузин ССР	450,0
Армян ССР	500,0
Туркмен ССР	400,0
Узбек ССР	750,0
Таджик ССР	110,0
Казах ССР	1.650,0
Киргиз ССР	850,0

19. СССР Наркомсовхозĕн совхозĕсенче 1942 çулта сурăхсене искусственнăй майпа пĕтĕлентермелли плана, 1941 çулта пĕтĕлентернĕ 1.310 пин пуç вырăнне, 1.600 пин пуç хисепне палăртса хăварас.

20. Сурăхсемпе качакасене искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсенче ĕçлекен колхозниксене (республика бюджетĕнчен) тата совхозсен рабочийĕсене, пĕтĕлентермелли плана тултарнине тата сурăхсем пăрамланине шута илсе, 1942 çултан пуçласа çакăн пек хисеппе премисем памалла тăвас:

Искусственнăй майпа пĕтĕлентернĕ сурăхсемпе качакасем пăрамланин проценчĕ	Пăрамланă кашни сурăхшăн (качакашăн) тӳлемелле: пĕтĕлентерекен техника	чабана
95 процентран пуçласа 98 проц. çити	20 пус	10 пус
98 процентран ытларах пулсан	55 пус	15 пус

III. Сыснасем ĕрчетес енĕпе

21. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне колхозсенчи сыснасен хисепне, 1942 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне 4.224 пин пуç пулнă вырăнне, 5.800 пин пуçа çитермелле тăвас. Çак цифрăна облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	250,0
Архангельск облаçĕ	45,0
Башкир АССР	210,0
Бурят-Монгол АССР	40,0
Вологда облаçĕ	90,0
Воронеж облаçĕ	300,0
Горький облаçĕ	160,0
Дагестан АССР	22,0
Иваново облаçĕ	58,0
Иркутск облаçĕ	80,0
Кабардин-Балкар АССР	18,0
Калмык АССР	16,0
Киров облаçĕ	160,0
Коми АССР	16,0
Краснодар крайĕ	405,0
Красноярск крайĕ	200,0
Куйбышев облаçĕ	140,0
Мари АССР	50,0
Молотов облаçĕ	240,0
Мордва АССР	90,0
Новосибирск облаçĕ	250,0
Омск облаçĕ	230,0
Орджоникидзе крайĕ	210,0
Пенза облаçĕ	95,0
Приморье крайĕ	35,0
Саратов облаçĕ	180,0
Свердловск облаçĕ	210,0
Çурçĕр Осетин АССР	10,0
Сталинград облаçĕ	200,0
Тамбов облаçĕ	150,0
Тутар АССР	200,0
Удмурт АССР	140,0
Хабаровск крайĕ	44,0
Чăваш АССР	90,0
Челябинск облаçĕ	284,0
Чечен-Ингуш АССР	7,0
Чита облаçĕ	70,0
Чкалов облаçĕ	120,0
Якут АССР	7,0
Ярославль облаçĕ	80,0
Азербайджан ССР	65,0
Грузин ССР	78,0
Армян ССР	45,0
Туркмен ССР	12,0
Узбек ССР	46,0
Таджик ССР	12,0
Казах ССР	300,0
Киргиз ССР	40,0

22. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне сыснасен пĕтĕм хисепĕ çакăн чухлĕ пулмалла туса план çирĕплетес: Наркомсовхозăн совхозĕсенче — 740 пин пуç, Наркоммясомолпром совхозĕсенче — 114,47 пин пуç, Наркомпищепром совхозĕсенче — 41,8 пин пуç пулмалла. Çак цифрăсене союзлă республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Пиншер пуç: Наркомсовхоз	Наркомпищепром	Наркоммясомолпром
РСФСР	700,96	36,74	72,62
Азербайджан ССР	2,60	0,66	—
Грузин ССР	0,09	0,20	1,05
Туркмен ССР	—	0,23	—
Узбек ССР	6,69	0,20	—
Таджик ССР	0,53	0,16	—
Киргиз ССР	2,67	1,54	—
Казах ССР	26,46	2,05	40,8

23. Республикăсенчи совнаркомсене, крайисполкомсемпе облисполкомсене колхозсенчен, рабочисенчен тата служащисенчен колхозсен фермисене комплектлама колхозсем сысна çурисемпе сыснасем сутăн илмелли плана ик эрнеллĕ срокра туса колхозсем патне çитерме хушас.

IV. Лашасем енĕпе

24. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне колхозсенчи лашасен хисепне 8.320 пин пуçа çитермелле тăвас, çак плана облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	365,0
Архангельск облаçĕ	105,0
Башкир АССР	440,0
Бурят-Монгол АССР	123,0
Вологда облаçĕ	190,0
Воронеж облаçĕ	240,0
Горький облаçĕ	180,0
Дагестан АССР	46,0
Иваново облаçĕ	100,0
Молотов облаçĕ	205,0
Мордва АССР	78,0
Новосибирск облаçĕ	380,0
Омск облаçĕ	316,0
Орджоникидзе крайĕ	220,0
Пенза облаçĕ	110,0
Приморье крайĕ	81,0
Саратов облаçĕ	107,0
Свердловск облаçĕ	136,0
Çурçĕр Осетин АССР	18,0
Сталинград облаçĕ	205,0
Тамбов облаçĕ	120,0
Тутар АССР	325,0
Удмурт АССР	150,0
Хабаровск крайĕ	48,0
Иркутск облаçĕ	145,0
Кабардин-Балкар АССР	59,0
Калмык АССР	37,0
Киров облаçĕ	350
Коми АССР	47,0
Краснодар крайĕ	300,0
Красноярск крайĕ	270,0
Куйбышев облаçĕ	210,0
Мари АССР	62,0
Челябинск облаçĕ	218,0
Чечен-Ингуш АССР	27,0
Чита облаçĕ	163,0
Чкалов облаçĕ	180,0
Чăваш АССР	107,0
Якут АССР	165,0
Ярославль облаçĕ	128,0
Азербайджан ССР	105,0
Грузин ССР	35,0
Армян ССР	32,0
Туркмен ССР	56,0
Узбек ССР	402,0
Таджик ССР	50,0
Казах ССР	660,0
Киргиз ССР	315,0

25. 1943 çулта лашасен хисепĕ çакăн чухлĕ пулмалла туса план çирĕплетес: Наркомсовхозăн совхозĕсенче — 400 пин пуç, Наркомпищепром совхозĕсенче — 33,48 пин пуç, Наркоммясомолпром совхозĕсенче — 10,77 пин пуç пулмалла; çак цифрăсене союзлă республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе:

	Пиншер пуç: Наркомсовхоз	Наркомпищепром	Наркоммясомолпром
РСФСР	274,66	27,10	7,25
Азербайджан ССР	2,42	0,8	—
Грузин ССР	1,50	1,18	0,02
Армян ССР	0,23	0,50	—
Туркмен ССР	0,42	0,39	—
Узбек ССР	12,0	0,8	1,26
Таджик ССР	3,71	0,31	—
Казах ССР	85,05	1,30	3,50
Киргиз ССР	19,93	0,64	—

26. 1942 çулта колхозсенче кĕсресене искусственнăй майпа пĕтĕлентермелли плана, 1941 çулта пĕтĕлентернĕ 361 пин пуç вырăнне, 369 пин пуçран кая мар пулмалла туса çирĕплетес. Çак плана облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çакăн пек валеççе парас:

	Пиншер пуç
Алтай крайĕ	10,0
Архангельск облаçĕ	2,0
Башкир АССР	15,0
Бурят-Монгол АССР	2,0
Вологда облаçĕ	8,0
Воронеж облаçĕ	10,0
Горький облаçĕ	10,0
Дагестан АССР	2,0
Иваново облаçĕ	12,0
Иркутск облаçĕ	6,0
Кабардин-Балкар АССР	3,0
Калмык АССР	1,0
Киров облаçĕ	23,0
Коми АССР	3,0
Краснодар крайĕ	13,0
Красноярск крайĕ	10,0
Куйбышев облаçĕ	10,0
Мари АССР	5,0
Молотов облаçĕ	8,0
Мордва АССР	7,0
Новосибирск облаçĕ	30,0
Омск облаçĕ	10,0
Орджоникидзе крайĕ	13,0
Пенза облаçĕ	10,0
Приморье крайĕ	3,0
Саратов облаçĕ	9,0
Свердловск облаçĕ	6,0
Çурçĕр Осетин АССР	2,0
Сталинград облаçĕ	10,0
Тамбов облаçĕ	12,0
Тутар АССР	15,0
Удмурт АССР	5,0
Хабаровск крайĕ	4,0
Челябинск облаçĕ	9,0
Чечен-Ингуш АССР	2,0
Чита облаçĕ	4,0
Чкалов облаçĕ	9,0
Чăваш АССР	5,0
Якут АССР	2,0
Ярославль облаçĕ	7,0
Азербайджан ССР	3,0
Грузин ССР	1,0
Армян ССР	3,0
Туркмен ССР	1,0
Узбек ССР	1,0
Казах ССР	18,0
Киргиз ССР	12,0

27. 1942 çулта СССР Наркомсовхозĕн совхозĕсенче кĕсресене искусственнăй майпа пĕтĕлентермелли плана 20 пин пуç хисепне палăртса хăварас.

28. СССР Наркомземне çапла тума хушас: 1942 çулта искусственнăй майпа пĕтĕлентерме государство заводĕсен витисенчи мĕнпур ăйăрсенчен 60 проценчĕпе усă курмалла.

29. Кĕсресене искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсенче ĕçлекен колхозниксене (республика бюджетĕнчен) тата совхозсен рабочийĕсене, искусственнăй майпа пĕтĕлентермелли плана тултарнине шута илсе, 1942 çултан пуçласа çакăн пек хисеппе премисем памалла тăвас:

Искусственнăй майпа пĕтĕленнĕ кĕсресен проценчĕ	Пĕтĕ кашни кĕсрешĕн тӳлемелле: пĕтĕлентерекен техника	конюха
65 процентран пуçласа 75 процента çити	3 т. 50 пус	1 т. 00 пус
75 процентран пуçласа 85 процента çити	10 т. 00 пус	3 т. 50 пус
85 процентран ытларах пулсан	17 т. 50 пус	5 т. 00 пус

30. СССР Наркомсовхозне çапла тума хушас: 1942 çулти чуптару кампанийĕ вăхăтĕнче лаша заводĕсен кĕсрисене, çавăн пекех тата таврари колхозсен кĕсрисене пĕтĕлентерме кĕтӳре çӳретмесĕр усракан лаша заводĕсем çумĕнче пурин çумĕнче те искусственнăй майпа пĕтĕлентерекен пунктсем организацилемелле.

31. Государство заводĕсен витисене 1942 çулта пĕтĕмĕшпех союз бюджечĕн шучĕпе тытса усрамалла тăвас.

32. Çакăн пек йĕрке тăвас: колхозсенче лашасене браклассине колхоз председателĕнчен, ветеринари врачĕнчен (фельдшерĕнчен) тата райçĕрĕç пайĕнчи е участокри зоотехникран тăракан ветеринарно-зоотехнически комисси пăхнă хыççăн кăна тата комисси актне райисполком çирĕплетнĕ хыççăн кăна туса ирттермелле.

33. Ăратлă лашасен хисепне сыхласа усрас тата кĕсресем тĕрĕс-тĕкĕлех хăмламалла тăвас шутпа, государствăн облаçсенчи тата районсенчи ăратлă выльăхсен кĕнекисем çине çырса хунă пур лашасене те, çавăн пекех тата пĕтĕ кĕсресене пурне те, гужповинноçран хăтарас.

Ĕçлекен вăкăрсем çинчен

34. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне колхозсенчи ĕçлекен вăкăрсен хисепне, 1942 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне 1.710 пин пуç пулнă вырăнне, 2.300 пин пуçа çити ӳстерес; вăл шутран облаçсенче, крайсенче тата республикăсенче çакăн чухлĕ пулмалла тăвас:

Алтай крайĕ	40,0
Башкир АССР	10,0
Бурят-Монгол АССР	15,0
Воронеж облаçĕ	90,0
Дагестан АССР	100,0
Иркутск облаçĕ	5,0
Кабардин-Балкар АССР	20,0
Калмык АССР	25,0
Краснодар крайĕ	75,0
Красноярск крайĕ	6,0
Куйбышев облаçĕ	22,0
Мари АССР	0,5
Молотов облаçĕ	5,0
Мордва АССР	0,5
Новосибирск облаçĕ	25,0
Омск облаçĕ	40,0
Орджоникидзе крайĕ	100,0
Пенза облаçĕ	3,5
Приморье крайĕ	2,0
Саратов облаçĕ	35,0
Свердловск облаçĕ	5,0
Çурçĕр-Осетин АССР	5,0
Сталинград облаçĕ	40,0
Тамбов облаçĕ	1,5
Тутар АССР	2,5
Удмурт АССР	2,0
Хабаровск крайĕ	2,0
Челябинск облаçĕ	40,0
Чечен-Ингуш АССР	5,0
Чита облаçĕ	30,0
Чкалов облаçĕ	50,0
Чăваш АССР	1,5
Якут АССР	10,0
Азербайджан ССР	230,0
Грузин ССР	360,0
Армян ССР	140,0
Туркмен ССР	25,0
Узбек ССР	210,0
Таджик ССР	36,0
Казах ССР	360,0
Киргиз ССР	25,0

35. Колхозсене çакăн пек сĕнӳ парас: 1941 тата 1940 çулсенче çуралнă вăкăрсен пĕтĕм хисепне, вĕсемпе ĕнесене чуптарас ĕçре усă курмаççĕ пулсан, ĕçлекен вăкăрсем туса ӳстерме сыхласа хăвармалла.

36. Облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене СССР Наркоммясомолпромĕн «Заготскот» базисемпе самăртмалли пункчĕсенче тăракан кастарнă çамрăк вăкăрсемпе ӳссе çитнĕ вăкăрсене колхозсемпе совхозсенчи браклама палăртнă ытти выльăхсемпе улăштарассине организацилеме хушас.

СССР Наркоммясомолпромне «Заготскот» базисемпе самăртмалли пунктсенче тăракан кастарнă çамрăк вăкăрсене тата 7 çултан иртмен ĕçлеме пултаракан ытти вăкăрсене колхозсемпе совхозсенчи браклама палăртнă ытти выльăхсемпе улăштарассине пĕр чăрмавсăр туса ирттерме хушас, çакăн чухне улшăнакан выльăхсен мăнтăрлăхне тата ăратне шута илсе, палăртса хунă эквивалента пăхăнса пымалла.

37. Колхозсене çакăн пек тума сĕнес:

а) кастарнă вăкăрсене тата ытти вăкăрсене те пăхса усрама, вĕсене ĕçе вĕрентме бригадăра е колхозра ялан ĕçлекен колхозникре уйăрмалла, ăна колхозсем илекен ĕç кунĕсенчен сахал мар ĕç кунĕсем парса тăмалла;

б) кастарнă вăкăрсене тата ытти вăкăрсене пăхса усракан колхозникне, колхозăн пĕрлешӳллĕ пухăвĕ йышăннă тăрăх, ĕçе вĕрентнĕ кашни вăкăршăн 15 тенкĕрен пуçласа 25 тенке çити хушса тӳлемелле.

V. Кроликсемпе кайăк-кĕшĕксем ĕрчетес енĕпе

38. 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне колхозсенчи ама кроликсен хисепне 920 пин пуçа тата ӳснĕ кайăк-кĕшĕксен хисепне 35 миллион пуçа çитермелле тăвас, СССР Наркомземĕн инкубаторнăй станцийĕсенчен 37.678 пин пуç чĕпĕсем сутма планпа пăхса хурас, вăл шутран колхозсене 26.715 пин чĕпĕ сутмалла тăвас, çак цифрăсене облаçсем, крайсем тата республикăсем тăрăх çапла валеççе парас:

	Пиншер пуç: 1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне ама кроликсем пулмалла	1943 çулти январĕн 1-мĕш тĕлне ӳссе çитнĕ кайăк-кĕшĕксем пулмалла	Кайăк-кĕшĕксен инкубаторнăй станцийĕсенчен чĕпсем сутмалла: пĕтĕмпе	вăл шутран колхозсене
Алтай крайĕ	50,0	1.800,0	670,0	60,0
Архангельск облаçĕ	7,0	150,0	—	—
Башкир АССР	35,0	1.100,0	1.200,0	1.100,0
Бурят-Монгол АССР	2,0	150,0	110,0	100,0
Вологда облаçĕ	4,5	500,0	40,0	125,0
Воронеж облаçĕ	45,0	2.500,0	4.200,0	3.000,0
Горький облаçĕ	15,0	1.200,0	290,0	250,0
Дагестан АССР	7,0	150,0	185,0	170,0
Иваново облаçĕ	8,0	600,0	350,0	315,0
Иркутск облаçĕ	13,0	250,0	126,0	110,0
Кабардин-Балкар АССР	—	100,0	545,0	200,0
Калмык АССР	2,0	70,0	170,0	130,0
Киров облаçĕ	30,0	1.000,0	255,0	55,0
Краснодар крайĕ	50,0	2.500,0	6,20	3.400,0
Коми АССР	1,0	40,0	—	—
Красноярск крайĕ	25,0	800,0	195,0	180,0
Куйбышев облаçĕ	25,0	1.000,0	1.040,0	900,0

(Юлашки виççĕмĕш страницăра)

СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитетĕнче

Колхозсемпе совхозсенче çамрăк выльăхсене сыхласа усрамалли тата выльăх-чĕрлĕх хисепне ӳстермелли мерăсем çинчен

(ЮЛАШКИ)

Молотов облаçĕ	70,0	700,0	570,0	520,0
Мордва АССР	3,0	300,0	270,0	240,0
Мари АССР	5,0	300,0	200,0	180,0
Новосибирск облаçĕ	45,0	1.300,0	160,0	140,0
Омск облаçĕ	35,0	1.100,0	360,0	320,0
Орджоникидзе крайĕ	40,0	2.500,0	5.825,0	3.000,0
Пенза облаçĕ	10,0	700,0	735,0	660,0
Приморье облаçĕ	2,0	100,0	150,0	110,0
Саратов облаçĕ	25,0	1.500,0	2.450,0	2.000,0
Свердловск облаçĕ	45,0	600,0	975,0	870,0
Çурçĕр Осетин АССР	1,0	90,0	90,0	80,0
Сталинград облаçĕ	85,0	1.500,0	2.310,0	1.500,0
Тамбов облаçĕ	10,0	1.000,0	805,0	730,0
Тутар АССР	50,0	1.400,0	1.100,0	900,0
Челябинск облаçĕ	35,0	1.300,0	1.330,0	1.200,0
Чкалов облаçĕ	25,0	800,0	570,0	490,0
Чита облаçĕ	3,5	150,0	60,0	50,0
Чечен-Ингуш АССР	—	120,0	380,0	250,0
Чăваш АССР	5,0	300,0	480,0	420,0
Удмурт АССР	10,0	500,0	250,0	210,0
Хабаровск крайĕ	3,0	150,0	280,0	200,0
Ярославль облаçĕ	10,0	600,0	382,0	350,0
Азербайджан ССР	3,0	320,0	420,0	380,0
Грузин ССР	1,0	200,0	—	—
Армян ССР	1,0	120,0	—	—
Туркмен ССР	—	100,0	—	—
Узбек ССР	8,0	450,0	330,0	210,0
Таджик ССР	1,0	140,0	—	—
Казах ССР	70,0	2.400,0	670,0	600,0
Киргиз ССР	8,0	350,0	300,0	200,0

39. 1942 çул валли çакăн пек план çирĕплетес:

а) Наркомсовхозăн кайăк-кĕшĕк совхозĕсем тăрăх:

Уссе çитнĕ кайăк-кĕшĕксем 450 пин пулмалла.

Пĕр чăхран 120 çăмарта илмелле.

3 миллион та 140 пин çăмарта инкубатора хумалла.

Инкубаторсене хунă çăмартасенчен 75 процент чухлĕ чĕпĕ кăлармалла.

Государствăна 22 миллион та 466 пин çăмарта памалла.

Колхозсене 1.400 пин чĕпĕ сутмалла.

Кайăк-кĕшĕксен инкубаторнăй станцийĕсем ăратлă чăхсен çăмартисене 5 миллион штука сутмалла.

б) Наркоммясомолпромăн кайăк-кĕшĕк совхозĕсенче ӳссе çитнĕ кайăк-кĕшĕксен хисепĕ 168 пин пуç пулмалла.

40. Наркомсовхоза кайăк-кĕшĕк ĕрчетмен совхозсенче 1942 çулта кайăк-кĕшĕк фермисем организацилеме хушас, вĕсенчи кайăк-кĕшĕксен хисепне 1942 çул вĕçленнĕ тĕле 600 пин пуçа çитермелле; пур совхозсенче те кайăк-кĕшĕксене ӳстерес тата самăртас ĕçе организацилесе 4.600 пин пуç кайăк-кĕшĕк самăртмалла тата 1942 çулта государствăна 4.140 тонна аш-какай памалла, çакăн чухне оборотран илекен налога 50 процент чухлĕ илмелле тăвас.

41. СССР Наркомземне СССР Наркомсовхозĕн кайăк-кĕшĕк совхозĕсенчен инкубаторнăй станцисенче чĕпĕ кăлармa 2.800,0 пин штука çăмарта йышăнма хушас, çав çăмартасем вырăнне Наркомсовхозăн совхозĕсене 1.907,0 пин чĕпĕ тавăрса памалла тăвас.

42. Кроликсене ĕрчетес ĕçе хавхалантарса пырас шутпа, кроликсен тирне тата мамăкне хатĕрленĕ чух тӳлемелли хака ӳстерсе, çакăн чухлĕ памалла тăвас:

Пĕр килограмм мамăкшăн 300 тенкĕ.

Пĕрремĕш сортлă пĕр тиршĕн 20 т.

Иккĕмĕш сортлă пĕр тиршĕн 15 т.

Виççĕмĕш сортлă пĕр тиршĕн 10 т.

Обязательнăй йĕркепе çăм тăратмалли пĕр килограмм çăмшăн 100 грамм кролик мамăкĕ парса обязательствăна тултарма колхозсене ирĕк парас.

43. Республикăсенчи совнаркомсене, крайисполкомсемпе облисполкомсене 1942 çулта кроликсене хупмалли клеткĕсем тумашкăн вырăнти промышленность предприятийĕсенче 360 пин квадратлă метр тимĕр сетка туса хатĕрлеме хушас, çак плана республикăсем, крайсем тата облаçсем тăрăх çакăн пек валеçсе парас:

	Пиншер кв. метр
Архангельск облаçĕ	1,6
Вологда облаçĕ	2,8
Воронеж облаçĕ	20,0
Горький облаçĕ	9,6
Иваново облаçĕ	4,8
Киров облаçĕ	14,4
Коми АССР	0,6
Мари АССР	0,8
Мордва АССР	1,6
Тутар АССР	23,2
Удмурт АССР	2,4
Чăваш АССР	2,8
Ярославль облаçĕ	4,8
Башкир АССР	12,0
Дагестан АССР	1,6
Калмык АССР	0,4
Краснодар крайĕ	16,8
Куйбышев облаçĕ	8,0
Орджоникидзе крайĕ	8,0
Пенза облаçĕ	6,0
Саратов облаçĕ	11,6
Çурçĕр Осетин АССР	0,6
Сталинград облаçĕ	20,0
Тамбов облаçĕ	5,6
Чкалов облаçĕ	12,0
Алтай крайĕ	20,0
Бурят-Монгол АССР	0,8
Иркутск облаçĕ	6,4
Красноярск крайĕ	9,6
Молотов облаçĕ	17,6
Новосибирск облаçĕ	22,4
Омск облаçĕ	24,0
Приморье крайĕ	0,6
Свердловск облаçĕ	12,0
Хабаровск крайĕ	1,8
Челябинск облаçĕ	17,6
Чита облаçĕ	2,0
Азербайджан ССР	1,6
Грузин ССР	0,6
Армян ССР	0,6
Узбек ССР	5,0
Таджик ССР	0,6
Казах ССР	19,8
Киргиз ССР	5,0

44. Республикăсенчи совнаркомсене, крайисполкомсемпе облисполкомсене тата СССР Наркомземне кроликсем илсе усрас ĕçре колхозниксене, рабочисене тата служащисене пулăшма хушас.

VI. Выльăх-чĕрлĕхе кĕтӳ çӳретмелли вырăнсенче тăрантарса усрас ĕçе организацилесси

45. Выльăх-чĕрлĕх хисепне ӳстерес ĕçре тата выльăх-чĕрлĕх продукцине йĕнĕ хакпа туса илес ĕçре чылай районсенчи нумай йышлă çаранлă çĕрсемпе усă курассине пысăк вырăна хурса, СССР Наркомземне, СССР Наркомсовхозне, Казах, Киргиз, Туркмен, Узбек, Таджик, Азербайджан ССР-ĕсен, Калмык АССР-ĕн совнаркомĕсене тата Алтай, Красноярск, Орджоникидзе крайĕсен крайисполкомĕсене çапла тума хушас:

а) Икĕ уйăх хушшинчи срокра выльăх-чĕрлĕхе тата лашасене кĕтӳ çӳретмелли çуллахи тата хĕллехи çĕрсенче тăрантарса усрассине организацилеме план тумалла тата вăл тĕллевпе кирлĕ мероприятисене палăртса хумалла. Чкаловск, Челябинск, Омск, Новосибирск облаçĕсенчи тата Алтай крайĕнчи колхозсене кĕтӳ çӳретме, Казах ССР совнаркомĕпе килĕшсе, Казах ССР-ĕнчи госфондăн халь усă курман çĕрĕсемпе усă курма ирĕк парас;

б) кĕтӳ çӳретмелли вырăнсенче выльăха тăрантарса усрассине организацилекен колхозсене 1942 çулти июлĕн 1-мĕшĕнчен кĕтӳ çӳретмелли çĕрсене валеçсе парса, вĕсене çав колхозсем çумне 10 çуллăха çирĕплетсе хумалла:

в) Выльăхсемпе лашасене çав кĕтӳ çӳретмелли çĕрсене хăваласа каймалли çулсене палăртса хумалла, кĕтӳ хăваласа пыракан маршрутсем çинче выльăха шăвармалли тата кирлĕ таран апат запасĕ тытакан пунктсем организацилемелле;

г) 1942 çулта кĕтӳ çӳретмелли çĕрсенче выльăха шăварса пурăнма хальхи вăхăтри пусăсене юсамалла, çĕнĕ пусăсемпе водохранилищĕсем тумалла, çавăн пекех тата выльăх валли кирлĕ çуртйĕрсем тата выльăха пăхакан колхозниксем валли çуртйĕрсем тумалла;

д) 1942 çулта кĕтӳ çӳретмелли хĕллехи вырăнсенче шултра апатăн страховой запасĕсем тумалла, ăна çак шутран тумалла: кашни мăйракаллă шултра выльăх пуçне 7—8 центнертан кая мар, кашни лаша пуçне 10—12 центнер, кашни сурăх пуçне 1 центнер.

46. Колхозсене çапла тума сĕнес: выльăх-чĕрлĕхе тата лашасене кĕтӳ çӳретмелли çĕрсенче тăрантарса усракан колхозниксене вĕсене тӳлемелли норма çумне 50 процент чухлĕ ĕçкунĕ хушса çырса памалла.

47. Кĕтӳ çӳретмелли çĕрсенче тăрантарса усракан выльăхсене пăхакан зоотехниксене, ветеринарнăй врачсене, фельдшерсене вĕсен тĕп ĕçукçи çумне 50 процент чухлĕ хушса тӳлемелле тăвас.

48. СССР ялхуçалăх банкне кĕтӳ çӳретмелли çĕрсенче выльăхсене тăрантарса усракан районсенчи колхозсене пусăсемпе çуртйĕрсем тума 1942 çулта 5 миллион тенкĕ укçа 5 çуллăха кивçен пама ирĕк парас.

49. Колхозсене вĕсене госфондăн çĕрĕсем çинче выльăха кĕтӳ çӳретсе тăрантарса усрама вăхăтлăха уйăрса панă пĕтĕм участоксенчен государствăна обязательнăй йĕркепе ялхуçалăх продукчĕсем тăратассинчен хăтарас.

50. СССР Наркомфинĕн кĕтӳ çӳретмелли çĕрсене хуçалăх тĕлĕшĕнчен йĕркелесе яма кирлĕ ĕçсем валли 1942 çулта республикăсен бюджечĕсенче кирлĕ чухлĕ укçа уйăрса хумалла.

VII. Райçĕрĕç пайĕсен зоотехнически тата ветеринарнăй работникĕсене премисем парасси çинчен

51. Зоотехнически тата ветеринарнăй работниксене выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес плана пурнăçланăшăн, выльăхсене сыхласа усранăшăн тата выльăх-чĕрлĕх продуктивноçне ӳстернĕшĕн хавхалантарса пырас шутпа çакăн пек премисем памалла тăвас:

а) выльăх апачĕ (утă, силос, тымарçимĕç) пухса пымалли плана пурнăçланăшăн: район тăрăх — райзо заведующине, старши агрономне тата главнăй зоотехникне; участокпа пункт тăрăх — участок агрономне тата зоотехникне — кашнине пĕр уйăхри ĕçукçи чухлĕ преми памалла тăвас;

б) выльăх-чĕрлĕх ĕрчетессин çулталăкри планне пур тĕрлĕ выльăх тĕлĕшпе те пурнăçланăшăн тата колхозсем государствăна обязательнăй йĕркепе сĕт, какай, çăм, тир, çăмарта тăратассине пурнăçланăшăн: район тăрăх — райзо заведующине, главнăй зоотехникне, главнăй ветврачне, тивĕçлĕ отраслĕсенче ĕçлекен зоотехниксемпе ветработниксене; участокпа пункт тăрăх — участокăн тата пунктăн зоотехникĕсемпе ветработникĕсене кашнине икĕ уйăхри ĕçукçи чухлĕ преми памалла тăвас.

52. Райзосен главнăй зоотехникĕсене — районри колхозсем выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли государство планне тата выльăх-чĕрлĕхе пăхмалли, тăрантармалли правилăсене пурнăçланине тĕрĕслесе тăракан государственнăй контролерăн ĕçĕсене туса пыма хушас.

Райисполкомсене райзосен главнăй зоотехникĕсем тăратнă тăрăх колхозсене, колхозсен сӳрĕк ĕçлекен руководителĕсене тата выльăх-чĕрлĕх фермисен заведующийĕсене çакăн чухлĕ штраф тӳлеттерме право парас: колхозсене — 1000 тенкĕ таран, уйрăм руководительсене хăйсен шутĕнчен — 100 тенкĕ таран.

53. Облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкомĕсене, крайкомĕсене тата союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене колхозсенче 1941 çулта выльăх-чĕрлĕх продуктивноçне ӳстернĕшĕн хушса тӳленипе тӳлеменнине тĕрĕслеме хушас; хушса тӳлемен колхозсенче колхоз правленийĕсен колхозниксене тивĕçлĕ таран хушса тӳлемелле. 1942 çулта пур колхозсен те СССР Совнаркомĕпе ЦК ВКП(б) «Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивноçне ӳстернĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлемелли çинчен» йышăннă постановленине пĕр пăркаланмасăр пурнăçламалла.

* * *

54. Облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкомĕсене, крайкомĕсене тата союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене 1942 çулта ĕнесĕр колхозниксене колхозсем урлă пăрусем сутăн илме пулăшассине организацилеме хушас.

Пăрусем илме чи малтан красноармеецсен çемьисене пулăшас пулать.

55. Кашни колхоз умне, вырăнти парти, совет тата çĕрĕç органĕсем умне 1942—1943 çулсенче кашни колхозрах обществăллă выльăх-чĕрлĕх валли кирлĕ çуртйĕрсем, выльăх шутне малалла ӳстерме тата унăн продуктивноçне хăпартма юрăхлă та çителĕклĕ çуртйĕрсем тăвас задача лартас.

Облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкомĕсене, крайкомĕсене тата союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене икĕ уйăх хушшинче кашни колхозрах выльăх-чĕрлĕх валли çуртйĕрсем çителĕклипе çителĕклĕ маррине тата вĕсем мĕнле тăнине тĕрĕслес ĕçе организацилеме хушас; кашни колхозрах выльăх-чĕрлĕх çуртйĕрĕсем мĕнле тăнине тата выльăх-чĕрлĕх çуртйĕрĕсем тăвас тĕлĕшпе те, пуррисене майласа ярас тĕлĕшпе те колхозăн мĕнле ĕçсем тумаллине кăтартса актсем çырмалла, колхозсене хĕллехи вăхăтпа усă курса кирлĕ строиматериалсене хатĕрлеме тата турттарса тухма хушас.

56. СССР Наркомземне пĕр уйăх хушшинчи срокра ĕç выльăхĕпе продуктивнăй выльăха пăхса усрамалли тата тăрантармалли зоотехнически тата ветеринарнăй правилăсене пăхса туха çĕнетме хушас. Облисполкомсен, крайисполкомсен, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсен çав правилăсене вырăнти условисене юрăхлă туса обязательнăй постановлени йĕркипе кашни колхоз патне çитермелле.

57. Колхозсен, совхозсен тата ялхуçалăхĕнче малта пыракан çынсен çитĕнĕвĕсене сарлака массăсене кăтартмашкăн облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене кашни çул кĕркунне районри ялхуçалăх выставкисене туса ирттерме, чи лайăх çитĕнӳсемшĕн премисем пама хушас.

58. Казах, Киргиз, Туркмен, Таджик, Узбек, Азербайджан, Грузин, Армян ССР-сен, Дагестан, Кабардин-Балкар, Калмык, Çурçĕр Осетин, Чечен-Ингуш АССР-сен совнаркомĕсене, Алтай, Орджоникидзе крайисполкомĕсене, Куйбышев, Саратов, Сталинград, Чита тата Чкаловск облисполкомĕсене 1942 çулта тĕвесен, мулсен тата алаксен шутне ӳстермелли плана çирĕм кунлă срокра туса çирĕплетме хушас.

Бурят-Монгол, Коми тата Якут АССР-сен совнаркомĕсене, Красноярск тата Хабаровск крайисполкомĕсене, Архангельск, Омск, Новосибирск, Иркутск облисполкомĕсене колхозсенче 1942 çулта пăлансен шутне ӳстермелли плана çирĕм кунлă срокра туса çирĕплетме хушас.

59. Республикăсен совнаркомĕсене, крайисполкомсене тата облисполкомсене 1942 çулта выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана, çавăн пекех тата выльăх апачĕ пухса пымалли задание икĕ эрне хушшинче кашни района, районсенче — кашни колхоза çитерсе пама хушас, 1942 çулта пур колхозсем те СССР Совнаркомĕ 1941 çулти майăн 29-мĕшĕнче «Колхозсенче выльăх-чĕрлĕх апатне ӳстермелли мерăсем çинчен» йышăннă постановленине пĕр пăркаланмасăр пурнăçа кĕртмелле тума хушас.

60. Облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкомĕсене, крайкомĕсене тата союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене 1942 çулти апрелĕн 1-мĕшĕнчен колхозсемпе совхозсенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе ĕçлекен работниксен облаçри, крайри тата республикăри совещанийĕсене туса ирттерме, çав совещанисенче выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли государство планне, çамрăк выльăха сыхласа усрама тата выльăха лайăхрах хĕл каçарма кирлĕ мероприятисене сӳтсе явма хушас. Çак постановлени тăрăх союзлă республикăсен совнаркомĕсен тата компартисен Центральный Комитечĕсен, крайисполкомсен, ВКП(б) крайкомĕсен, автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсен, облисполкомсен тата ВКП(б) обкомĕсен решенисем йышăнмалла тата вырăнти хаçатсенче пичетлесе кăлармалла.

61. Облисполкомсене, крайисполкомсене, союзлă тата автономиллĕ республикăсен совнаркомĕсене, ВКП(б) обкомĕсене, крайкомĕсене, союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсене çак постановление пурнăçа кĕртсе пынине тăтăшах тĕрĕслесе пыма хушас, уйăхра пĕр хутран кая мар ВКП(б) обкомĕн, крайкомĕн тата союзлă республикăсенчи компартисен Центральный Комитечĕсен бюровĕсенче, облисполкомсенче, крайисполкомсенче тата совнаркомсенче — выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç районсенче мĕнле пынине, ВКП(б) райкомĕсен бюровĕсенче тата райисполкомсенче — выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç колхозсенче мĕнле пынине пăхса тухма, выльăх шутне ӳстермешкĕн палăртса хунă плана кутьте мĕнле пулсан та пурнăçа кĕртме кирлĕ мерăсене йышăнма хушас.

Берлинри радион черетлĕ элекĕ пирки

Çак кунсенче Берлинри радио нимĕç войскисем пысăк çĕнтерӳ турĕç тесе пĕтĕм тĕнчене хыпар сарнă. Тăрта, Ильмень кӳлли районĕнче, 7-мĕш гвардейски дивизие çавăрса илсе пĕтерсе тăкнă, трофейăсем тата документсем тытса илнĕ, тесе пĕлтернĕ.

Анчах та фашистла борзописец перипе чĕрсе пĕтерсе тăкнă çак пĕр дивизи гитлеровецсене сахал пек туйăннă. Пĕтерес-тĕк пĕтересех пулать! Çитменнине, канцелярире ларнă çĕртех советăн дивизийĕсене пĕтерсе тăкас ĕç вăл фронтра пĕр красноармееца та пулин пĕтерсе тăкассинчен чылай çăмăлтарах. Шăпах çавăнпа ĕнтĕ гитлеровецсем 7-мĕш гвардейски дивизие «пĕтерсе тăкнă» хыççăн, совет кавалерин 80-мĕш, 27-мĕш дивизийĕсене, 327-мĕш стрелковăй дивизине, унтан советăн 26-мĕш дивизийĕн чаçĕсене «пĕтерсе тăкнă», тесе пĕлтерчĕç.

Нимĕçсен радионе итлекенсем тата нимĕç хаçачĕсене вулакансем Геббельспа унăн помощникĕсем намăса пĕлмесĕр элек сарнине итлеме хăнăхнă ĕнтĕ, вĕсем Берлинра шутласа кăларакан çĕнĕ элексене час-часах пĕр хăлхаран кĕртнĕ те тепринчен кăларса янă. Гитлеровецсен черетлĕ элекне радио тăрăх итленĕ е хаçатра вуланă хыççăн вĕсем çапла çеç калаççĕ: «Йытă вĕрет те — çил илсе каять», теççĕ.

Çапах та гитлерла пропагандăна сарас ĕçре юлашки вăхăтра хăшпĕр улшăну пулни палăрать. Гитлерла пропагандăна никам та ĕненмен пирки гитлерсен, герингсен, геббельссен, хăйсен официальнăй тата çурма официальнăй хыпарĕсем тулашран та пулин ĕненмеллерех пулччăр тесе, темĕн тĕрлĕ те хăтланса пăхма лекет.

Вăрçăн малтанхи тапхăрĕнче Геббельс ведомстви хăш тĕлте тата мĕнле дивизисене пĕтерсе тăкнине кăтартса чăрманмасăрах, совет дивизийĕсемпе армийĕсене пачки-пачкипе «çавăрса илнĕ» тата «пĕтерсе тăкнă» пулсан, халĕ ĕнтĕ апла мар. Халĕ гитлеровецсем нимĕç войскисен пулман çĕнтерĕвĕсем çинчен пулнă тесе сӳпĕлтетнĕ чух, ĕненмеллерех тухтăр тесе, совет дивизийĕсен номерĕсене хăшĕ малтан аса килет, çав номерсене илсе кăтартаççĕ.

7-мĕш гвардейски дивизипе çӳлте асăннă дивизисем çинчен пĕлтерни те Берлинри элексĕсем çав меслетпех тунă черетлĕ элек пулса тăрать.

Мĕнле тăраççĕ-ха, сăмахран, ĕçсем 7-мĕш гвардейски дивизире? 7-мĕш гвардейски дивизийĕн командирне полковник Бедина сăмах парăпăр.

«Никам та, вăл шутрах эпĕ те, сисе юлаймасăрах, эпĕ командир пулса ертсе пыракан дивизие нимĕçсем çавăрса илсе пĕтерсе те тăкнă иккен, — тесе çырать Бедин юлташ Совинформбюрона. — Эпĕ, дивизи командирĕ пулса тăраканскер, гитлерла элексĕсенчен мăшкăлласа кулмасăр чăтса тăма, Берлинри радион черетлĕ элекне тăрă шыв çине кăлармасăр тăма нипле те пултараймастăп.

Германи командованийĕн пирĕн дивизин ĕçĕсемпе пĕр хут кăна мар паллашма тӳрĕ килнĕ, пĕр хут кăна мар вăл гвардеецсен вăйне тӳссе курнă. Рамушеври хирĕç тăмалли çирĕплетнĕ вырăна пĕтерсе тăкас тĕллевпе пынă çапăçу ку тĕлĕшрен уйрăмăнах палăрса тăрать. Рамушеври хирĕç тăмалли çирĕплетнĕ вырăн халăх пурăнакан 10 пунктран тăнă. Кашни пункчĕ — оборонăн вăйлă участокĕ пулнă. Çав участоксем персе тăрас тĕлĕшрен те, чĕрĕ вăйсемпе хутшăнса тăрас тĕлĕшрен те пĕр-пĕринпе тачă çыхăннă пулнă.

Хирĕç тăмалли çирĕплетнĕ çав вырăна тӳррĕн илме питĕ хĕн пулнă, çавăнпа та эпир аякран кайса çавăрса илес меллĕ уçă куртăмăр. Противникăн подразделенийĕсем пĕр-пĕринпе çыхăннă вырăнсене тупса, эпир уйрăм опорнăй пунктсем хушшинчи çулсене пӳле-пӳле хутăмăр та тăшмана çине-çинех вирлĕн пырса çапрăмăр.

Рамушево ялне çухатнă хыççăн нимĕçсем сапаланса кайса кĕнтăр еннелле чакасшăн пулчĕç, анчах та унта вĕсене пирĕннисемех кĕтсе илчĕç, вĕсен пĕр пайне çавăнтах пĕтерсе тăкрĕç.

Противника хыçранах хăваласа пырса, эпир халăх пурăнакан 4 пункта тытса илсе вĕсене оккупантсенчен ирĕке кăлартăмăр. Эпир хамăр çул çинче нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсен 3.334 виллине куртăмăр. Кунсăр пуçне тата, вырăнти халăх каласа панă тăрăх, нимĕçсем Ловать шывĕн пăрĕ айне питĕ нумай вилесем янă пулнă. Мĕн каламалли пур ĕнтĕ, хăйсен вĕçĕсене шыва пытарма хăтланнă.

Эпир çакна уççăнах палăртрăмăр: Çурçĕр-Хĕвеланăç фронтĕнче пынă çапăçусенче 7-мĕш гвардейски стрелковăй дивизи нимĕçсен 16-мĕш армийĕн çак подразделенийĕсене аркатса тăкнă: 30-мĕш пехотнăй дивизири 46-мĕш пехотнăй полкăн 2-мĕш батальонне, 32-мĕш пехотнăй дивизири 94-мĕш пехотнăй полкăн 2-мĕш батальонне, «Тотенкопф» («Вилĕ пуç») СС дивизийĕнчи 1-мĕш пехотнăй полкăн 1-мĕш батальонне, çав дивизин саперсăй батальонне, 30-мĕш артполкăн 9-мĕш батарейине, 30-мĕш дивизири 46-мĕш полкăн 2-мĕш пулеметнăй ротине, 32-мĕш пехотнăй дивизири 96-мĕш пехотнăй полкăн 3-мĕш батальонĕнчи 8-мĕш пулеметнăй ротăна, 13-мĕш ве[illegible]итнăй полкăн 3-мĕш ротине, 6-мĕш запаслă ПТО дивизионĕн пĕрремĕш ротине, 30-мĕш пехотнăй дивизири 6-мĕш пехотнăй полкăн 5-мĕш ротине, 123-мĕш пехотнăй дивизири 415-мĕш пехотнăй полкăн 5-мĕш ротине тата номерсĕр маршевăй подразделенисене.

Пире пĕтерсе тăкмашкăн Берлинра васкарĕç. Анчах нимĕçсен халăх пурăнакан 44 пункта хăварма тиврĕ, эпир вара çав пунктсене йышăнса илсе вĕсенче çирĕпленсе лартăмăр тата малалла куçса пыратпăр. Рамушеври узелшăн пынă çапăçусенче эпир çакнашкал трофейăсем тытса илтĕмĕр: 5 танк, 3 самолет, 37 оруди, 152 автомашина, 29 миномет, 50 пулемет, 1695 винтовка, 13.113 снаряд, 150 парашют тата ыттисем те.

Германи командованийĕ мухтанса пăхтăр-ха: вĕсем пирĕн дивизирен хăть пĕр оруди те пулсан, хăть пĕр миномет та пулсан тытса илнĕ-и, пирĕн автомашинăсенчен пĕри те пулсан вĕсен аллине лекнĕ-и? Çурçĕр-Хĕвеланăç фронтĕнчи çапăçусенче эпир çапăçу хирне хамăр вооруженипе пурлăхсенчен пĕр япалана та пăрахса хăварман, тесе пĕтĕм ответлăха туйса калама пултаратпăр. Çапăçусем вăхăтĕнче сиенленнĕ пулеметсене, орудисене, минометсене тата хамăрăн ытти тĕрлĕ мĕнпур техникăна васкавлăн юсанă, юсатпăр тата çапăçусенче вĕсемпе çĕнĕрен усă куратпăр.

Нимĕçсен штабĕсене аркатса тăкнă чухне эпир документсем нумай тытса илнĕ, çавсен шутĕнчех нимĕçсен 2-мĕш армейски корпус командирĕн Брокдорф графăн приказĕсене те тытса илнĕ, вĕсенчен пĕр пайĕ çинчен Совет пичечĕнче пĕлтернĕ ĕнтĕ. Пирĕн дивизин штабĕ çинчен калас пулсан, пирĕн мĕнпур подразделенисен штабĕсем çинчен каланă пекех, çакна калас пулать: пирĕн пур штабсем те пĕр вĕçĕмех ĕçлесе пынă, халĕ те татти-сыпписĕрех ĕçлесе пыраççĕ, войскăсене ертсе пырас тĕлĕшпе хăйсен ĕçĕсене туса пыраççĕ. Çурçĕр-Хĕвеланăç фронтĕнчи çапăçусенче пирĕн коммуникацисене тăшман пăсайман. Пире хупăрласа илнĕ тесе каланине çакăн хыççăн ĕнтĕ кам ĕнентĕр-ха?

Паллах, Берлинра çĕр айĕнчи бомбоубежищĕре ларнă çĕрте пĕр-пĕр борзописеца совет гвардеецĕсен дивизине «çавăрса илме» тата «пĕтерсе тăкма» йывăр мар. Анчах та фронтăн пирĕн патăрти участокĕсенче пулкаланă фрицсем 7-мĕш гвардейски стрелковăй дивизин вăйĕ çинчен пачах урăхла шухăшлаççĕ. Акă, сăмахран, мĕн каланă пирĕн пата тыткăна лекнĕ обер-ефрейтор Гейнц Моргенштерн:

«Малашне вырăссемпе вăрçнинчен ним усси те пулас çуккине эпир уççăнах куртăмăр, çитменнине тата пире пĕтĕмпех хупăрласа илнĕ. Вырăссем пирĕнтен хăюллăрах, паттăртарах, вĕсем пире çĕнтереççех — çакна кашни салтаках хăй ăшĕнче лайăх туйса тăрать. Эсир хăвăр çĕршывăра хӳтĕлетĕр, эпир вара «каноненфлейш» çеç — Гитлер аллинчи тупă ашĕ çеç пулса тăратпăр».

46-мĕш пехотнăй полкăн 2-мĕш пулеметнăй ротинчи салтак Георг Вернер та çавнах калать:

«Çичĕ кун хушши пынă çапăçусенче пирĕн ротăра 180 çынран чĕррисем пурĕ те 7 çын çеç юлчĕç. Пирĕн батальонăн ытти ротисенче те 15—30-шар салтак кăна юлнă».

Германи пропагандине туса пыракансем нимĕçсен 16-мĕш армине çавăрса илни çинчен Совет Информаци Бюровĕ çырса пĕлтернине сирсе пăрахма ăнăçсăр хăтланса пăхрĕç. Вĕсем çĕнĕ хыпар шутласа кăларнă, нимĕçсене мар нимĕш, 7-мĕш гвардейски стрелковăй дивизине хăйне çавăрса илнĕ те, вăл вара пысăк çухатусем тунă иккен. Анчах та фактсем вĕсем — çирĕп япаласем. 7-мĕш гвардейски стрелковăй дивизи пурăнать, çапăçать, нимĕç захватчикĕсене çĕмĕрнĕ, çĕмĕрет, малашне те çĕмĕрсе пырĕ».

Чăннипе ĕçсем çакăн пек ĕнтĕ, çакăн пек ĕнтĕ фактсем. Вĕсем, полковник Бедин çырăвĕнчен курăннă тăрăх, гитлерла борзописецсен мухтанчăк та ăссăр суйине пĕтĕмпех ӳпĕнтерсе яраççĕ.

Нимĕçсен радио пĕлтерĕвĕнче асăннă ытти совет дивизийĕсене, нимĕçсем «пĕтерсе тăкнă» тенĕскерсене илсен те çакнах калас пулать: вĕсем пурăнаççĕ, çапăçаççĕ, нимĕç оккупанчĕсене çĕмĕреççĕ тата вĕсене аркатса пĕтерсе тăкиччченех çапăçĕç.

СОВИНФОРМБЮРО.

УЧИТЕЛЬСЕМПЕ ВĔРЕНЕКЕНСЕН ПАХА ĔÇĔСЕМ

КАЛИНИНО. Тăван çĕршыв оборонине ытларах та ытларах çирĕплетес тата мухтавлă Хĕрлĕ Çара активлăн пулăшас тĕллевпе тăрăшса ĕçлесси районри учительсем хушшинче анлăн сарăлса пырать. Районри учительсен вăйĕпе, ПВХО значокĕсем илме 5620 çынна (çак шутран колхозниксем хушшинче 3341 çынна) хатĕрленĕ.

Вĕреннĕ вăхăтрах учительсемпе вĕренекенсем колхозсене кулленхи ĕçре пысăк пулăшусем параççĕ. Иртнĕ кĕркунне 350 гектар çинчен çĕрулми пуçтарса кĕртсе панă. Кунсăр пуçне учительсемпе вĕренекенсем авăн çапас ĕçе тата строительство ĕçĕсене те активлăн хутшăннă. Районри учительсемпе вĕренекенсем çĕршыв оборонин фондне 10.889 тенкĕ укçан тата 22.110 тенкĕлĕх заем облигацийĕсем панă. «Комсомол Чувашии» бронепоезда тума 5.889 тенкĕ пухса хывнă. Хĕрлĕ Çарăн мухтавлă боецĕсем валли ăшă япаласем: 86 тир, 43 мулаххай, алшăлли, ăшă носкисем 63 мăшăр, 54,8 килограмм çăм тата ытти япаласем те панă.

Б. ШОРНИКОВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Мартăн 15-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерĕвĕн вĕçĕ

нă: «Ман пата мĕнле те пулсан мас ярса парăр. Манăн ыйпе-йĕмсем пыйтăсемпе тулса ларчĕç. Эпĕ ÿт-тире юн юхатчĕнех хыçатăп. Пĕтĕм ÿт-тир кĕсенсемпе витĕнчĕ».

* * *

Орел облаçĕнче Лыково ялĕнче пурăнакан çынсем гитлеровецсен тискер ĕçĕсем çинчен акт çырнă. Актра çапла каланă: нимĕçсем Лыково ялĕнчен тухса кайнă чух яла пур енчен те вут тивертсе хăварнă. Колхозниксен пурăнмалли 100 çуртĕ тата кил таврашĕнчи çуртсем çунса кайнă. Çынсем вутран подвалсемпе нÿхрепсенче тата шăтăксене пытанса çăлăнма хăтланнă. Нимĕçсем вĕсем çине гранатăсем ывăтнă, çăлăнма хăтланакан çынсене пулеметсемпе автоматсенчен персе вĕлернĕ. Нимĕç бандичĕсен çакăн пек тискер ĕçне пула ялти 730 çынран 50 çын анчах чĕрĕ юлнă. Вилнисем хушшинче Гусева Мария Васильевна—60 çулта. Унăн ывăлĕсем Павел 19 çулта, Анатолий 17 çулта, Николай 12 çулта тата хĕрĕ Антонида 13 çулта, Ключкин Геннадий Анисимович тата унăн арăмĕпе икĕ ывăлĕ, Михаил Алексеевич Малюткин, унăн арăмĕ тата çамрăк ывăлĕ, çавăн пекех тата ытти хĕрарăмсем, старриксем, ачасем нумай. Николай Артемова, 5 çулти ачана, граната ванчăкĕ лекнипе аманнăскере, подвалтан чакаланса тухма хăтланнăскерне, нимĕçсем фашистла бандичĕ штыкпа чиксе вĕлернĕ.

* * *

Польша партизанĕсен Августов хули сывăхĕнче кĕрешекен пысăк отрячĕ нимĕçсен боеприпассем турттарса пыракан поездне ÿпĕнтерсе янă.

Мартăн 15-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерÿ

Мартăн 15-мĕшĕнче фронтра нимĕнле пысăк улшăнусемех те пулман.

Мартăн 14-мĕшĕнче нимĕçсен 20 самолетне пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 9 самолет пĕтнĕ.

* * *

Мартăн 14-мĕшĕнче пирĕн авиаци чаçĕсем нимĕçсен 8 танкне, войскăсемпе грузсем турттарса пыракан 85 автомашинине, боеприпассем турттаракан 35 лавне, горючи тултарнă автоцистернине, 14 орудине, 29 минометне, зенитнăй пулеметсен 17 точкине пĕтерсе тăкнă тата сиенленĕ, боеприпассем усракан 4 склада сирпĕнтерсе янă, противникăн пехотине 3 батальона çити сапаласа янă, пĕр пайне вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнчи участоксенчен пĕринче пирĕн сывлăшран антарнă часть противникăн хаяр контратакине сирсе пăрахнă. Нимĕçсен 500 çынна çити вилнĕ тата аманнă. Çапăçура тăшманăн танкне çапса çĕмĕрнĕ. Фронтăн тепĕр участокĕнче пирĕн йĕлтĕрçĕсен батальонĕ, вăйлă çапăçусем туса иртернĕ хыççăн, халăх пурăнакан В. пунктран нимĕçсене хĕссе кăларнă. Противникран тытса илнĕ трофейăсем хушшинче пĕр танк, 3 пулемет, 2000 патрон тата тĕрлĕ çар хатĕрĕсем нумай.

* * *

Нимĕçсен батальонĕ, виçĕ танк пулăшса пынипе, пирĕн гвардейски стрелковăй чаçри подразделени йышăнса илнĕ С. ялĕ çине контратака тунă. Гитлеровецсем тапăнса килнине хирĕç гвардеецсем çирĕппĕн тăнă, тăшманăн атакине сирсе пăрахнă, нимĕçсен пысăк çухатусем пулнă. Çапăçура кĕçĕн лейтенант Коваль юлташ хăйĕн паттăрлăхне уйрăмах кăтартнă. Тăшманран тытса илнĕ противотанковăй пушпа тăшман çине çавăрса лартса Коваль юлташ нимĕçсен танкĕсене хирĕç пеме пуçланă та пĕр танкне çĕмĕрнĕ, ытти танкĕсем каялла çавăрăнса тарнă. Çак çапăçура красноармеец Коротаев юлташ нимĕçсен 3 салтакне тÿрех персе вĕлернĕ те станковăй пулемет тытса илнĕ.

* * *

Взвод командирĕ Данилов тата политрук Горделан ертсе пынипе 11 красноармеец укреплени тунă вырăнтан нимĕçсене хĕссе кăларнă та противникăн окопĕсене тытса илнĕ. Гитлеровецсем, хăйсен сухатнă позицине каялла тавăрас тесе, пирĕн хăюллă 13 паттăра хирĕç 9 танк кăртсе янă. Пирĕн боецсем çунакан шĕвек тултарнă бутылкăсемпе тата танка хирĕç пемелли гранатăсемпе усă курса тăшманăн пĕр танкне çунтарса янă тата икĕ танкне çĕмĕрнĕ. Нимĕçсен ытти танкĕсем каялла çавăрăнса тарнă.

* * *

Карелин противник йышăнса илнĕ районĕсенче кĕрешекен И. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячĕ пĕр уйăх хушшинче финсен темиçе гарнизонне çĕмĕрсе тăкнă тата çав çапăçусенче противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 218 çынна вĕлерсе пĕтернĕ. Çапăçусенчен пĕринче партизансем финсен салтакĕсемпе офицерĕсене 18 çынна тыткăна илнĕ, вĕсене фронт линийĕ урлă каçарса пирĕн чаçăн штабне çитернĕ. Çав отряд нумаях пулмасть финсен икĕ штабĕ çине тапăннă. Финсен офицерĕсем вырнаçнă çурта хупăрласа илсе, партизансем вĕсем çине гранатăсем пăрахнă.

* * *

Пирĕн чаçсем нимĕçсен 17-мĕш пехотнăй дивизинчи 21-мĕш полка пана приказа тытса илнĕ. Полка çĕнĕрен пынă çынсем çапăçу валли мĕнле хатĕрленни çинчен приказ çакна кăтартса парать: «Çав çынсенчен нумайăшĕ фронтра пулса курман-ха. Çапăçура пулма вĕсене çителĕксĕр вĕрентсе хатĕрленĕ. Çĕнĕрен килнĕ çынсем хушшинче пĕр пулеметчик та çук. Вĕсен шухăш-кăмăлĕсем япăх».

* * *

Нимĕçсен салтакĕ Вилли Байер нумаях пулмасть Регенсбург хулине Карл Грешель патне çакнашкал çыру çырса янă: «Пирĕн вилсе пĕтме тивет. Умра та, хыçра та, пур çĕрте те выррссем. Вĕсен атакисене чарса тăма пирĕн вăй-хăват питĕ сахал. Час-часах çĕнĕ çынсене ярса тăраççĕ пулин те, пирĕн ротăра халĕ стройра мĕнпурĕ те 15 çын çеç. Ытти ротăсенче те çавнашкалах».

* * *

Нимĕçсен запасра тăракан старши ефрейторĕ Хаузер çумĕнче хăйĕн савнă хĕрĕнчен илнĕ çырăва тупнă. Унта çапла каланă: «Мана кĕвĕçмесен те пултаратăн, кунта çамрăк çынсем çук. Арçынсем сахалланнăçемĕн сахалланса пыраççĕ. Вăрçă хыççăн вĕсем пачах та юлмĕç».

* * *

Кымпулунга сывăхĕнчи тусем çинче (Румыния) çартан тарса килнĕ Румыни салтакĕсен хĕçпăшаллă ушкăнĕсем куранма пуçланă. Февраль уйăхĕн вĕçĕнче ушкăнсенчен пĕри, шоссе çулĕ çинче виçĕ çăмăл машинăна чарса, нимĕçсен машинăсем ăшĕнче ларса пыракан 9 офицерне персе вĕлернĕ, вĕсен хĕçпăшалĕсемпе патронĕсене тытса илнĕ.

Мартăн 16-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерÿ

Мартăн 16-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле фронтра нимĕнле пысăк улшăнусемех те пулман.

* * *

Ленинград фронтĕнчи уйрăм участоксенче кĕрешекен пирĕн чаçсем икĕ кун хушшинче противникăн салтакĕсемпе офицерĕсене 1.800 çынна ытла вĕлерсе пĕтернĕ. Артиллерирен персе тата пирĕн разведчиксем активлăн çапăçса, тăшманăн çĕрпе йывăçран тунă 10 огневой точкине çĕмĕрнĕ, нимĕçсен танкне, полевой орудине, зенитнăй пулеметсен 4 точкине, 3 пулемета расчечĕсемпе пĕрлех пĕтерсе тăкнă, трофейăсем тытса илнĕ.

* * *

Старши лейтенант В. Ломанов красноармеецсен ушкăнĕпе пĕрле тăшманăн тылне кĕрсе кайнă та, çулсем пĕрлешнĕ вырăнта тăшманăн резервĕсене фронт патне ирттерсе ямасăр 10 кун хушши тытса тăнă. Халăх пурăнакан В. пунктшăн пынă çапăçура Ломанов юлташ хăйĕн боецĕсемпе пĕрле нимĕçсене 40 çуртран хăваласа кăларнă. Противник пысăк çухатусем тÿснĕ. Çак çапăçура Ломанов юлташ хăй 15 нимĕçе вĕлернĕ.

* * *

Пирĕн разведчиксем тăшманăн батарейипе боеприпассен складĕ хăш вырăнта вырнаçни çинчен пĕлтернĕ. Лейтенант Замский командир пулса ертсе пыракан батарея тĕл персе противник батарейин расчетне часах пĕтерсе тăкнă. Совет артиллерисчĕсем çакăн хыççăн боеприпассен складĕсем çине пеме тытăннă. Взрыв пулнисем кĕрлесе кайнă. Боеприпассен çĕр айĕнчи нÿхрепĕсем сывлăша сирпĕннĕ. Взрывсем темиçе сехет хушши пынă, тата янрани 10 километра илтĕннĕ.

* * *

Нимĕç захватчикĕсем оккупациленĕ совет хулисемпе ялĕсенчи çынсем гитлеровецсене çапса аркатас ĕçре Хĕрлĕ Çара активлăн пулăшаççĕ. Çурçĕр-Хĕвеланăç фронтĕнчи участоксенчен пĕринче колхозник Лука Забелин нимĕçсен икĕ салтакне çуна çине лартса пынă. Наступлени туса пыракан совет боецĕсем çывхарнине курсан, гитлеровецсем вăрмана тарса пытанма хăтланнă. Анчах та Забелин пĕр нимĕçĕн аллинчи автоматне туртса илнĕ те тепĕр нимĕçне хĕçпăшалсăрлантарнă, тăшмансене пирĕн чаçа пырса панă. Н. ялĕнче Федорова колхозницăран виçĕ фашист хăйсене тĕттĕм пуличчен пытарма ыйтнă. Колхозница килĕшнĕ: Федорова вĕсене пытарнă та çавăнтах яла пырса кĕнĕ красноармеецсене çакăн çинчен каласа панă.

Пирĕн боецсем Федорова юлташ патне пырса гитлерăн кăмака айне пытаннă вояккĕсене туртса кăларнă.

* * *

Румынсен 5-мĕш бригадинчи 2-мĕш артполкăн 2-мĕш батарейинчен тыткăна лекнĕ салтак Константин Сведек çапла каласа панă: «Румынсен çарĕнче дезертирсен шучĕ ÿссех пырать. Дезертирсене тытма ятарласа кавалери чаçĕсене уйăрнă, çапла пулин те дезертирсен шучĕ чакмасть, ÿссех пырать. Нумаях та пулмасть пирĕн батарейăран виçĕ салтак тарчĕç».

* * *

Нимĕç ефрейторĕ Адольф Шмидт çумĕнче унăн йăмăкĕ çырнă çырăва тупнă. Вăл хăйĕн çырăвĕнче çапла пĕлтерет: «Эсĕ тавçăрса ил-ха, кунта кашнин патнех килĕрен çÿресе атă е урана тăхăнмалли урăх япала тупаççĕ те пурне те пама хушаççĕ».

* * *

Смоленск облаçĕнчи Кончеево, Яковлево тата Заовражье ялĕсенчен тухса кайнă чух нимĕçсен фашистла мерзавецĕсем колхозниксен 50 çуртне, колхоз лашисен виçĕ витине, 54 амбара, ялхуçалăх машинисене 120 машина çунтарса янă тата пĕтĕм выльăх-чĕрлĕхсене хăваласа тухса кайнă. Нимĕçсем колхозниксене нимĕн юлмиччĕнех çаратнă.

* * *

Грузин ССР-чи Ватажамеки МТС-ĕнче ĕçлекен çамрăк трактористкăсем ăнăçлăн ĕçлеççĕ. Чиквилидзе юлташ нормăпа икĕ гектар çурă сухалас вырăнне виçĕ гектар ытларах сухалать, Чундуридзе 3,3 гектар сухалать. Çак кунсенче трактористкăсен курсне вĕренсе пĕтернĕ Лакашвили юлташ кулленхи нормăна 150 процент тултарса пырать.

Колхоз машинисене çуракине хатĕрлесе çитерер

Малта пыракансен паха опычĕсем тата вĕсен кăтартăвĕсем

СЕНТЕР. Ялхуçалăхĕнче малта пыракансен канашлăвĕ 1941 çулхи ялхуçалăх ĕçĕсен итогĕсемпе 1942 çулхи çуракин задачисене сÿтсе явнă. Райисполком председателĕ М. Угольников тата канашлура тухса калаçакансем Сĕнтĕр районĕнчи колхозсем иртнĕ çулта пысăк çитĕнÿсем тунине палăртрĕç.

Иртнĕ çул колхозсем кашни гектартан темиçе центнер тĕштырă туса илчĕç. Фермăсенче кашни сăвакан ĕнерен вăтамран 1.150 литр сĕт суса илнĕ. Тухăçлă ĕçленĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн 34 колхозра хушса тÿленĕ. Юманово ялсоветĕнчи «Хĕрлĕ паттăр» колхозра кашни гектартан 16 центнер тĕштырă туса илнĕ. Ку колхозри И. Ахасов колхозникe 354 килограмм, П. Соколов юлташа 344 килограмм хушса тÿленĕ. Пашалукасси ялсоветĕнчи «1-ое Мая» колхоз та вăйлă тырпул туса илчĕ. Кунта кĕрхи тулă кашни гектар пуçне 30 центнер туса илнĕ, иккĕмĕш бригада вара гектартан 35 центнер туса илме пултарнă. Çак бригадăри Т. Кольцова колхозницăна 245 килограмм, А. Прокопьева колхозницăна 180 килограмм, Малова колхозницăна 160 килограмм тулă ĕçшĕн хушса тÿленĕ.

Фермăсенчи выльăх-чĕрлĕхсен йышне тата вĕсен продуктивноçне ÿстернĕшĕн Орининăри «Красное Сормово» колхозăн фермисенче ĕçлекенсене пурне те ĕçшĕн хушса тÿленĕ. Çак ферма районри чи лайăх ĕçлекен ферма шутланать. Кунта уйрăмах орденоноска К. Григорьева телятница пăрусене аван пăхать. 100 ĕнерен вăл 126 пăру илсе пăхса çитĕнтернĕ, пăрушĕсем унăн кунне 1.000 грамм таран хутшăнса пынă. Çапла ĕçленĕшĕн ăна 36 килограмм аш, 104 литр сĕт хушса тÿленĕ.

Районри колхозсем халĕ çуракине хĕрсе хатĕрленеççĕ. Малта пыракан колхозсем ку ĕçре те пысăк çитĕнÿсем турĕç. «Новая Юнга» колхозра çуракине, пĕтĕмĕшпе илсен, хатĕрленсе çитнĕ: вăрлăхсем çителĕклĕ, вĕсене сортласа тасатнă. Уя 4.682 лав тислĕк кăларнă, 62 центнер кĕл, 11 центнер кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухнă, ялхуçалăх инвентарĕсене юсанă. Юманово ялсоветĕнчи «Хĕрлĕ паттăр» колхоз та çуракине хатĕрленсе çитет. Вăл та вăрлăхсене сортланă, чĕрĕ вăрлăхсене тăпăтнă. Ялхуçалăх машинисемпе ут таврашĕсем юсавлă.

Анчах пур колхозсем те мар çуракине çителĕклĕ хатĕрленеççĕ. Шатракасси ялсоветĕнчи «Родина», Çатракасси ялсоветĕнчи «Малалла» колхозсем çуракине питĕ япăх хатĕрленеççĕ. Кунта вăрлăх фончĕсене хывса çитермен, вăрлăхсене сортламан, ялхуçалăх машинисем юсавсăр. Кĕçĕн Тюмерли ялсоветĕнчи «Аврора» колхозра уйрăмах лашасене питĕ начар пăхаççĕ. Конюхсем лашасене пăхассине хăйсен хисеплĕ ĕçĕ тесе шутламаççĕ. Лашасен ури айĕнче яланах çур метр хулăмĕш тислĕк купаланса тăрать. Колхозра кĕл, фекали тата ытти удобренисене пухмаççĕ. «Коммунар», «Коминтерн» колхозсен плугĕсем те юр айĕнчех лараççĕ.

Çуракине хатĕрленес ĕçре МТС та япăх ĕçлет. Тракторсене, плугсене, ытти ялхуçалăх машинисене юсаса пĕтермен. Юсанă тракторсен пахалăхĕ япăх.

Канашлура тухса калаçакансем хăйсен опычĕ çинчен каласа панипе пĕрлех, çуракине япăх хатĕрленекен колхозсене хытă критиклерĕç.

С. НАЛИМОВ.

Ăмăртса ĕçлекен колхоз

СОВЕТСКОЕ. Чемейри «Сеятель» колхоз — районра малта пыракан колхозсенчен пĕри. Колхозниксем кунта çулсеренех вăйлă тырпул туса илеççĕ. Иртнĕ çулта ыраш кашни гектартан 19 центнер, çуртырисем — 22,3 центнер, кĕрхи тулă — 14,6 центнер, урпа — 17 центнер туса илнĕ. Колхозниксем, государство умĕнчи парăмсене срокченех парса татса, ĕçкунĕсем çине пысăк тупăш илчĕç.

Вĕсем кăçал та хăйсен умне вăйлă тырпул туса илес задача лартнă. Çавăнпа та халь колхозниксем çуракине тимлĕн хатĕрленеççĕ. Ялхуçалăх машинисемпе инвентарьсене пурне те юсаса çитернĕ, лайăх йĕркене кĕртнĕ. Лаша таврашĕсем çителĕклĕ те чăтăмлă. Нумаях пулмасть 25 урапа юсарĕç. 18 сÿре, 10 плуг юсанă. Сеялкăсем пурĕ 3, вĕсем те юсавлă.

Агротехника мероприятийĕсене вăхăтра пурнăçласа пыни тухăçлă тырпулăн никĕсĕ пулса тăнине «Сеятель» колхоз членĕсем аван ăнланса илнĕ. Уя тислĕк çителĕклĕ таранах кăларнă, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ, кĕл пухса хатĕрленĕ тата минераллă удобренисем кÿрсе килнĕ. Вăрлăхсем таса та сортлă, вĕсене пăсăласран лайăх пăхса тăраççĕ. Акмалли вăрлăхсене районри лабораторире тĕрĕслеттернĕ.

Кольцовка колхоз колхозникĕсен чĕнĕвне сÿтсе-явнă хыççăн колхозра лашасене татах та лайăхрах пăхма тытăнчĕç. Колхозăн çуракинче ĕçлеме пултараймалан лаша пачах та çук. Кунсăр пуçне çамрăк тихасене те кÿлме вĕрентсе çитернĕ.

Колхозри кашни бригада тата уйрăм колхозниксем те çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Вĕсем хăйсем çине илнĕ обязательствăсене пурнăçа кĕртеççĕ. Колхоз, «Страж революции» колхозпа ăмăртса ĕçлесе, çуракине кĕске вăхăтра та кăтартуллăн ирттерессе шанать.

Тăван çĕршыва фронт валли ытларах та ытларах тырпул, аш-какай туса памалла,—çакăн пек колхозниксен задачи. Çакна пурнăçлас тесе колхозниксем халь çуракине большевикла хатĕрленеççĕ тата йышлă выльăх-чĕрлĕх усраççĕ, выльăхсен продуктивноçĕ те кулленех ÿссе пырать. Фермăра иртнĕ çулта кашни сысна аминчен 23-шер çăвăр илнĕ. Колхоз кăçалхи çулшăн государствăна аш-какай парса татнă тата колхозниксемшĕн 70 процент тÿленĕ.

Я. СИГАЙ.

КАНМАЛЛИ КУНСЕНЧЕ

Комсомолец Михаил Назаров ирех тăнă та паян, канмалли кун, колхоза çуракине хатĕрленес ĕçре пулăшас шутпа бригадир патне пычĕ.

— Акă сăмах çинех çитрĕ,—терĕ кулса Тăрмăшри Ленин ячĕпе тăракан колхозри 2-мĕш бригадăн бригадирĕ Димитрий Яковлевич.—Сана эпĕ паян пĕр пысăках мар ĕç хушасшăнччĕ-ха. Миша нумай шухăшламарĕ. Вăл мĕнле ĕç хушассине пĕлесшĕн пулса:

— Хушах. Пур ĕçе те хушма пултаратăр. Мĕнле ĕç хушатăр, пурне те тума хавас. Хам та çавăнпа тесех килнĕччĕ,—терĕ.

— Кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухмалла. Çавна сире хушас тетĕп. Килĕшетĕн пуль вĕт?

— Пит хавас, килĕшмесĕр ара,—терĕ бригадир сăмахне хирĕç Миша.

— Ну, апла, юлташ тупатăр та икçĕр кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухса çÿретĕр. Паян алласан, вăрлăх çитет, Канашран минерал çăнăхĕ тиесе килмелли çеç юлнă. Вăл та тепĕр ик-виç кунтан çитет,—терĕ бригадир.

* * *

Миша кăçал тулличмар вăтам шкултан аван паллăсемпе вĕренсе тухрĕ. Малалла хăйĕн пĕлĕвне вăтам шкулта ÿстерме шутларĕ. Çав шутпах вăл кăçал ялтан 4 çухрăмри Енĕш-Нăрвашри вăтам шкула пырса кĕчĕ. Халĕ 8-мĕш класра вĕренет. Вĕренÿре малта пыракансенчен пĕри. Пĕр япăх палла та илмест. Ĕлкĕрсе пыраймаканнисене вĕренÿре пулăшса пырать.

Икĕ çул ĕнтĕ комсомол ретĕнче тăрса ытти çамрăксене пример кăтартса пырать. Вĕренекенсем хушшинче пысăк авторитетпа усă курать.

Канмалли кунсенче вăл киле таврăнсан та вăхăта усăсăр ирттермест. Колхоз производствинче хутшăнса ĕçлеме тăрăшать. Халь вăл колхоза çуракине хатĕрленес ĕçре пулăшса пырать. Кашни канмалли кун бригадиртан ĕç пырса ыйтать.

Акă иртнĕ канмалли кун февралĕн 22-мĕшĕнче вĕсем Яшуткин Васлипе пĕрле 20 центнер кĕл тата 5 центнер кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухнă. Çавăн пекех ытти вĕренекенсем те колхоза çуракине хатĕрленес ĕçре пулăшса пыраççĕ. Уя тислĕк кăлараççĕ, тырă сортлаççĕ, кĕл, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕ пухаççĕ. Уйрăмăнах ку ĕçре А. Николаев, А. Иванов, З. Николаев, А. Васильев тата М. Иванов юлташсем тăрăшса ĕçлеççĕ. Паха примерсем кăтартаççĕ. Вĕсем кашни канмалли кунах колхоза мĕнле те пулсан пулăшу кÿме тăрăшаççĕ.

Г. МАЛАНДЕЙ.

Икэрнелĕхе хутшăннă хыççăн

ÇĔРПУ. ВЛКСМ Обкомĕн решенийĕ тăрăх, мартăн 5-мĕшпе 20-мĕш хушшинче колхозсенче вăрлăхсене тасатса сортлас тĕлĕшпе икэрнелĕх пулса иртет. Пирĕн районри комсомолецсемпе çамрăксем çак икэрнелĕхе анлăн хутшăнчĕç. Колхозсенче комсомолецсемпе çамрăксен бригадисене организацилерĕç. Икэрнелĕхре уйрăмăнах «Чăваш. ЦИК», «Молодая сила», «Союз», «Пучах», «Красный Октябрь» колхозсенчи пуçламĕш организацисем лайăх тĕслĕхсем кăтартса ĕçлеççĕ. «Чăваш. ЦИК» колхозри комсомолецсен бригади мартăн 10-мĕшĕ тĕлне 170 центнер вăрлăх сортласа тасатса хучĕ. Комсомолăн пуçламĕш организацийĕн секретарĕ Гаврилова юлташ ку ĕçе çамрăксене анлăн явăçтарнă. «Пучах» колхозри В. Васильев, Максимова, Ефимова комсомолецсем те вăрлăхсене сортлас ĕçре паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Вĕсем 120 центнер вăрлăх сортланă.

А. ВАСИЛЬЕВ.

Хула валли—ялхуçалăх продукчĕсем

Пĕтĕм совет халăхĕ халĕ хăйĕн мĕнпур вăйне пухса çĕнтерÿ тăвассишĕн кĕрешет. Çĕршывăн фабрикисемпе заводĕсенче миллионшар ĕççыннисем кунĕн-çĕрĕн Хĕрлĕ Çар валли хĕçпăшал тупаççĕ. Çак ответлă тапхăрта социализмлă ялхуçалăхĕнчи ĕççыннисен çĕршыва фронт валли ялхуçалăх продукчĕсем ытларах та ытларах туса памалла. 1942 çулта хамăрăн уйхирсене нихăçанхинчен вăйлăрах тырпул, пахча-çимĕç туса илесси, выльăх-чĕрлĕхĕн продуктивноçне нумай хут ÿстересси оборона ĕçĕ пулса тăрать. Вăл фронт заказĕсене пурнăçласа тăракан пирĕн промышленность предприятийĕсене ытларах та ытларах апат-çимĕç парса тăрас ĕçпе çыхăнать. Çавна пирĕн колхозсемпе колхозниксем лайăх ăнланаççĕ. Вĕсем кăçал нихăçанхинчен те пысăкрах тырпул туса илессишĕн хастарлăн кĕрешеççĕ, выльăх-чĕрлĕх продуктивноçне ÿстерме тăрăшаççĕ. Районра малта пыракан колхозсем чылайĕшĕ çуракине хатĕрленсе çитнĕ темелле. Нумайĕш колхозсем ку ĕçе тимлĕн тума тытăнчĕç.

Çакăнпа пĕрлех малта пыракан колхозсем халĕ промышленность предприятийĕсемпе договорсем туса вĕсене ялхуçалăх продукчĕсем сутма тытăнчĕç.

«Волга» колхоз членĕсем Шупашкарти рабочисене сутма 1 центнер аш-какай, 2 центнер тулă, сухан, пăрçа уйăрчĕç, Калинин ячĕпе тăракан колхоз пĕр центнер тăварланă купăста, 2 центнер пăрçа, «Красное Сормово» колхоз 15 центнер çĕрулми, 5 килограмм çу уйăрнă. «Волгарь», «Социализм», «Советская деревня», Мичурин, Молотов ячĕсемпе хисепленекен колхозсем те Шупашкарта сутма пахча-çимĕç, çĕрулми, сĕт-çу тата çăмарта илсе тухаççĕ. Çак пуçару вăл халĕ питĕ те кирлĕ. Ытлашши продуктсене рабочисене сутни вăл — тăшмана пĕтерсе тăкас ĕçе вăй хушни пулать, пирĕн Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар флотне хăвăртрах çĕнтерÿ тума пулăшать.

И. ДОЛГОВ.
ВКП(б) Октябрьски райкомĕн секретарĕ.

Манса хăварнă вулав çурчĕсем

ВĂРНАР. Вулав çурчĕсем хальхи вăхăтра ялсенчи чăн-чăн агитпунктсем пулса тăмалла. Нумай вулав çурчĕсем çапла ĕçлеме тăрăшаççĕ те. Анчах та çак хушăрах пирĕн Вăрнар районĕнче чылай вулав çурчĕсем темиçе уйăхшар хупăнса лараççĕ. Илĕпĕр Кипекри вулав çуртне. Вăл хĕллехи вăхăтра вутă çуккипе питĕрĕнсе тăчĕ. Вулав çурчĕн заведующийĕ М. Трофимова юлташ çÿлтен пырса пулăшасса кĕтсе ларать. Ялсовет председателĕ Синткин юлташ ăна пулăшас пирки нимĕн те тумасть.

Кăмашри тата Пăваялĕнчи вулав çурчĕсем те 5-шер уйăх ĕçлемеççĕ. Ку ялсенчи вулав çурчĕсенче заведующийĕсем те çук. Ялсовечĕ районри çутĕç пайĕнчен вулав çурчĕ валли заведующи яма ыйтсан: «халех культработник яратпăр», тесе шантараççĕ. Анчах яма пулнă культработникĕсем паян куна та çук.

Вулав çурчĕсем хупă ларнăшăн пуринчен малтан Вăрнар районĕнчи çутĕç пайĕ ответлă. Мĕншĕн тесен, районра ĕçлемен вулав çурчĕсем пĕрре анчах мар. Районри çутĕç пайĕ тимлĕн ĕçлесен, вĕсем вутăсăр та, ĕçлекен çынсăр та ларас çук. Вулав çурчĕсем валли заведующи тума çын çук теççĕ пулсан, мĕншĕн уйăрса лартас мар-ха унта вырăнти шкулсенчи обществăллă ĕçе юратакан активнăй учительсене? Учительсене совместительство йĕркипе культпросвет учрежденийĕсенче ĕçлемешкĕн уйăрса лартма Çутĕç халăх комиссариачĕ панă директива та пур.

Ĕçлемен вулав çурчĕсене халех ĕçлеттерме тытăнмалла.

А. НИКОЛАЕВА.

Пĕлтерÿ

МОПР Обкомĕпе Шупашкар горкомĕ 1942 çулхи мартăн 18-мĕшĕнче Париж Коммунипе МОПР кунĕ ячĕпе МОПР-ăн хулари тата Шупашкар гарнизонĕнчи активĕн чаплă ларуне туса ирттереççĕ.

Лару Хĕрлĕ Çар çуртĕнче 20 сехетре уçăлать.

Ларăва кĕме билетсене МОПР ячейкисен секретарĕсем МОПР горкомне (Ленинград урамĕ, 20-мĕш №-лĕ çурт) пырса илмелле.

МОПР Обкомĕпе Шупашкар горкомĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ЧУВАШСКОМУ ТРЕСТУ
мукомольной промышленности
ТРЕБУЮТСЯ:
главный бухгалтер и бухгалтер-ревизор
Главный бухгалтер будет обеспечен квартирой.
2—1.

СРОЧНО ТРЕБУЮТСЯ
на постоянную работу:
начальник снабжения и сбыта, механик, старший слесарь и дворник.
Предоставляется квартира.
Справляться: ул. Урицкого, 29, телефон 4-73.
Дирекция

Колхоз хĕрĕсем

Ишлей районĕнчи «Ырашпулăх» колхозри хĕрсем çинчен калаçсан, яланах чи малтан виçĕ хĕр ятне асă илеççĕ. Вĕсем: Парасковья Васильева, Евдокия Якимова тата Анна Романова.

Пĕлтĕр колхозниксем колхозри ĕне фермипче ĕнесен йышĕ ÿсменнипе тĕлĕннĕ. Аптăранипе фермăра ĕçлеме Праскине лартса пăхма килĕшнĕ, мĕншĕн тесен колхозниксем ăна шаннă.

Праски хăйне шанса панă ĕçе тÿрре кăларма тăрăшнă. «Çук, пăрусем вилмелле мар, мĕнле те пулин ĕнесен шутне ÿстермелле», тенĕ вăл.

Вăл ырми-канми, кунĕн-çĕрĕн ĕçленĕ. 10 ĕне пăрулаca панă. Праски çамрăк пăрусене пĕчĕк ачасене пăхнă пек юратса пăхнă, таса çĕрте усранă, уçăлтарма илсе тухнă. Майĕпен пăрусем вылякан пулнă. Часах вĕсем ĕнесен шутне кĕнĕ. Çавăншăн колхоз Праскине ĕçшĕн хушса 80 литр сĕт тÿленĕ. Кăçал Праски тата 8 çамрăк пăрĕва пăхса çитĕнтерет. Унăн икĕ пиччĕшĕ Иллепе Андрей тата шăллĕсем Иванпа Петр отечественнăй вăрçăн аслă фрончĕсенче тăшмана хирĕç çапăçаççĕ. Ку вара Праскине фермăра тата та лайăхрах ĕçлеме вăй парать.

Унăн юлташĕ Евдокия пур. Вăл виçĕ çул ытла ĕнтĕ свинарка пулса ĕçлет. Колхозăн сыснисене юратса пăхать. Вăл çамрăк-ха: вунçиччĕ тултарса вунсаккăра пуçнă кăна. Вăл фермăри сыснасен йышне ÿстерме тăрăшать. Иртнĕ çулта сыснасен шучĕ палăрмаллах ÿсрĕ. Евдокия тăрăшса ĕçленине пула колхоз членĕсем те сысналлă пулчĕç. Унсăр пуçне 50 çăвăра кÿршĕри колхозсене сутнă. Лайăх ĕçленĕшĕн Евдокие колхоз ĕçшĕн хушса тÿлерĕ: 12 килограмм туртакан виçĕ çăвăр пачĕ.

Праскипе Евдокин ĕçри юлташĕ Анна икĕ çул хушши ĕнтĕ колхоз лашисене пăхать. Хăй ĕçлеме пуçланăран вара Анна 10 тихана пăхса ÿстерсе лаша тунă. Анна пăхса ÿстернĕ 4 тиха Хĕрлĕ Çар ретне юрăхлă пулнă.

Çапла ĕçлеççĕ «Ырашпулăх» колхоз хĕрĕсем. Праски, Евдокия, Анна пек хĕрсем колхозра сахал мар. Колхоз хĕрĕсем фронта кайнă арçынсем вырăнне тăрса колхоз производствинче ывăнма пĕлмесĕр ĕçлеççĕ. Комсомолка Александра Петрова—колхоз председателĕ, Мария Арсентьева—колхоз бригадирĕ, Акулина Никифорова—кладовщица пулса ĕçлеççĕ.

А. МИХАЙЛОВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редакци секретарĕн—4—26, пропагандăпа парти пурнăç пайĕн — 5—31, ялхуçалăх пайĕн — 3—99, «Ленин çулĕпе» журналăн тата комсомол пурнăç пайĕн — 0—85, издательство конторин — 0—23.

НТ 79 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления полиграфпромышленности при СНК ЧАССР. Заказ № [illegible]